Zwolse Hitte- en Koelteplan 2025

Gemeente Zwolle

16 juni 2025

Zwolle

Inhoud

- **Voorwoord**
- **Waarom** een Zwols hitte- en koelteplan?
- **Hoe** is dit Zwolse hitte- en koelteplan opgesteld?
- **Wie** beschermen we met dit Zwolse hitte- en koelteplan?
- **Waar** in de gemeente Zwolle zijn inwoners kwetsbaar voor hitte?
- **Wat** doen we voor, na en tijdens een hitteperiode?
- **Informatiemateriaal**

Klik om naar de verschillende hoofdstukken te gaan

Klik op dit icoon om naar de inhoudsopgave te gaan

Voorwoord

Geachte lezer,

Met trots presenteren wij u het Zwolse hitte- en koelteplan 2025. Dit plan heeft als doel om de gezondheid en het welzijn van Zwollenaren te beschermen tijdens periodes van extreme hitte. De impact van klimaatverandering is in toenemende mate merkbaar; we krijgen in de zomer te maken met steeds warmere dagen en ook het aantal dagen van extreme hitte neemt toe.

Dit Zwolse hitte- en koelteplan is het resultaat van een samenwerking tussen verschillende partijen, waaronder de gemeente, het Rode Kruis, de GGD, verenigingen, gezondheidsorganisaties en welzijnsinstellingen. Het plan omvat maatregelen om de kwetsbare groepen in onze gemeente te beschermen. Met dit plan willen we komen tot een netwerk van partners dat gemeentebreed inspringt in tijden van hitte.

Wij willen graag onze dank uitspreken aan iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit Zwolse hitte- en koelteplan. Het is een gezamenlijke inspanning geweest om onze gemeente voor te bereiden op de uitdagingen rondom hitte.

Wij hopen dat dit Zwolse hitte- en koelteplan een waardevolle bijdrage zal leveren aan het welzijn en de gezondheid van al onze inwoners. Laten we samen zorgen voor een veerkrachtig en hittebestendig Zwolle.

Met vriendelijke groet, Arjan Spaans, wethouder Duurzame Stadsontwikkeling

WAAROM

Waarom een Zwols hitte- en koelteplan?

Dit hoofdstuk bespreekt de aanleiding voor het opstellen van een Zwols hitte- en koelteplan en geeft een toelichting op het doel van het Zwolse hitte- en koelteplan.

Aanleiding | Doel

Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

Aanleiding

Het wordt warmer

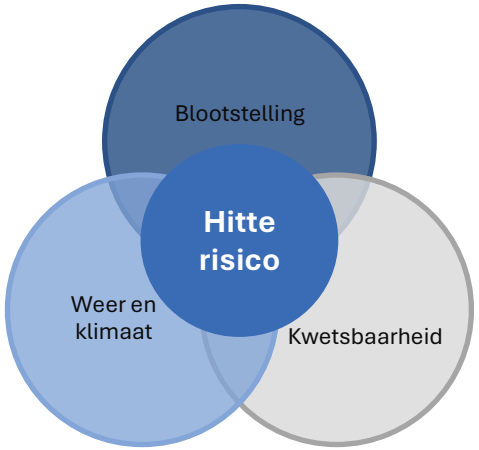
Door klimaatverandering wordt het wereldwijd steeds warmer. In Nederland stijgt de temperatuur zelfs harder dan het mondiale gemiddelde. Sinds het begin van de metingen in 1901 is de gemiddelde temperatuur al met 2,4 °C gestegen. De KNMI'2023 klimaatscenario's laten zien dat niet alleen de gemiddelde temperatuur stijgt, waardoor het aantal zomerse dagen toeneemt, maar dat ook hitte-extremen toenemen. Hittegolven nemen toe in frequentie, intensiteit en duur. In stedelijke gebieden wordt het warmer dan in het buitengebied doordat versteende oppervlakken, zoals gebouwen en wegen veel warmte vasthouden en uitstralen. Hierdoor kan het in stedelijke gebieden wel 3 tot 8 graden warmer zijn dan in het buitengebied. Dit fenomeen wordt ook wel het hitte-eiland effect genoemd.

Gezondheidseffecten hitte

De toenemende temperaturen beïnvloeden de kwaliteit van leven en de gezondheid van onze inwoners. Drie factoren bepalen het hitterisico: weer en klimaat, kwetsbaarheid (aanpassingsvermogen en gevoeligheid) en blootstelling (figuur 1). We spreken van hittestress wanneer mensen gezondheidsklachten ervaren doordat ze door hoge temperaturen en luchtvochtigheid niet meer in staat zijn hun lichaamstemperatuur goed te reguleren. De mate van hittestress is afhankelijk van de hoogte van de gevoelstemperatuur. Tabel 1 geeft inzicht in de verschillende gradaties van hittestress bij wisselende gevoelstemperaturen. Hoewel het weer en klimaat voor iedereen gelijk zijn, verschillen de mate van kwetsbaarheid en blootstelling. Persoonlijke kenmerken zoals leeftijd of bestaande gezondheidsproblemen kunnen de kwetsbaarheid vergroten. Ook woonomstandigheden en het sociale netwerk van iemand kunnen de mate van kwetsbaarheid beïnvloeden. Daarnaast bepaalt de mate van blootstelling aan hitte het risico, bijvoorbeeld bij mensen die buiten in de volle zon werken of bezoekers van een evenement.

Langdurige blootstelling aan hoge gevoelstemperaturen kan bij met name kwetsbare groepen, zoals ouderen en jonge kinderen, leiden tot oververhitting, hitte-uitputting en zelfs tot een hitteberoerte. In extreme gevallen kan hittestress zelfs leiden tot sterfte. Tijdens een hittegolf stijgt het sterftecijfer in Nederland met ongeveer 12% (Factsheet hittestress TNO). Dat komt neer op ongeveer 40 sterftegevallen per dag extra.

Hittestress is een serieus probleem, maar wordt nog te vaak onderschat. Mede hierdoor zijn onze openbare ruimte, onze woningen en de zorg voor kwetsbare inwoners nog onvoldoende aangepast aan de gevolgen van hitte.

Figuur 1 De drie factoren die het hitterisico beïnvloeden

Tabel 1 Gradaties van hittestress (Klimaateffectatlas)

Gevoelstemperatuur (°C)	Ervaring	Fysiologisch stressniveau
18-23	Comfortabel	Geen stress
23-29	Beetje warm	Lichte hittestress
29-35	Warm	Matige hittestress
35-41	Heet	Grote hittestress
>41	Zeer heet	Extreme hittestress

Nationaal Hitteplan

In 2007 is het Nationaal Hitteplan opgesteld. Het Nationaal Hitteplan wordt actief als een periode van aanhoudende of extreme hitte wordt verwacht. Met het Nationaal Hitteplan maakt het RIVM organisaties, professionals en vrijwilligers die betrokken zijn bij de zorgverlening aan ouderen en chronisch zieken extra alert op een aankomende periode van hitte. Organisaties kunnen zich bij het RIVM aanmelden, waarna zij een waarschuwing krijgen op het moment dat het Nationaal Hitteplan geactiveerd wordt. Zo kunnen zij passende maatregelen nemen om overlast en gezondheidseffecten te voorkomen en beperken.

Met het Nationaal Hitteplan worden echter niet alle kwetsbare inwoners (voldoende) ingelicht over de gezondheidsrisico's van hitte, zoals zelfstandig wonende ouderen en dak- en thuislozen. Het is daarom belangrijk dat er een lokale doorwerking van het Nationaal Hitteplan wordt opgesteld.

GALA

In februari 2023 hebben de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraars Nederland en het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. Het GALA erkent de impact van hitte op een gezond en actief leven. Een van de beoogde resultaten is dat VWS en gemeenten inzetten op meer kennis en maatregelen om (kwetsbare) mensen zo goed mogelijk te beschermen tegen hitte, allergieën, infectieziekten en uv-straling. Eene voorgestelde acties op het gebied van hitteadaptatie voor gemeenten is het opstellen van een Zwolse hitte- en koelteplan.

Zwolse hitte- en koelteplan

Zoals beschreven is het de verwachting dat het aantal warme periodes, en daarmee hittestress en gerelateerde gezondheidsproblemen, in de toekomst toe zullen nemen als gevolg van klimaatverandering. Om zich hierop voor te bereiden, heeft de gemeente een Zwolse Adaptatiestrategie opgesteld, waarin het Zwolse hitte- en koelteplan als een van de uitwerkacties is benoemd. Met dit Zwolse hitte- en koelteplan bereidt de gemeente zich nog beter voor op warme periodes. Dit plan is onder andere tot stand gekomen vanuit het RIVUS samenwerkingsverband Klimaatadaptatie in West-Overijssel en het landelijke Community of Practice (CoP) Hitte vanuit het Klimaatverbond Nederland, voor gemeenten en provincies.

Het Zwolse hitte- en koelteplan geeft ook concreet invulling aan de ambities uit de Omgevingsvisie door hittestress aan te pakken. Het plan vertaalt brede beleidsdoelen naar praktische maatregelen en samenwerking met lokale organisaties, waarmee het de leefbaarheid en weerbaarheid van de stad versterkt. Daarnaast versterkt het de koers van 'Opinienota Koers Sociaal Domein Zwolle 2024 – 2030' door kwetsbare groepen centraal te stellen en de hitteproblematiek als sociaal vraagstuk te benaderen. Het voegt handelingsperspectief toe voor zorg, welzijn en veiligheid.

Dit Zwolse hitte- en koelteplan is een doorvertaling van het Nationaal Hitteplan, waarbij de boodschap wordt geconcretiseerd op basis van de lokale situatie en vervolgens breder wordt verspreid onder lokale partijen. Het Zwolse hitte- en koelteplan is een gezamenlijk plan van diverse (maatschappelijke) organisaties. Het plan beschrijft de rol- en taakverdeling van de betrokken organisaties tijdens de verschillende fases van een warme periode. Door op de hoogte te zijn van elkaars taken en actief samen te werken kunnen we ons als gemeenschap effectief voorbereiden en reageren op warme periodes. Om op die manier gezondheidsrisico's voor onze inwoners te voorkomen en beperken.

Hoewel de focus in het Zwolse hitte- en koelteplan ligt op het thema gezondheid, vraagt de aanpak van hitte naast maatregelen vanuit het sociale domein (gezondheid) ook om maatregelen in de omgeving (gebied) en aan de woning (gebouw). Deze drie domeinen versterken en overlappen elkaar. In de aanpak voor het opstellen van een hitte- en koelteplan zijn daarom zowel het sociale domein als het fysieke domein nauw betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het Zwolse hitte- en koelteplan.

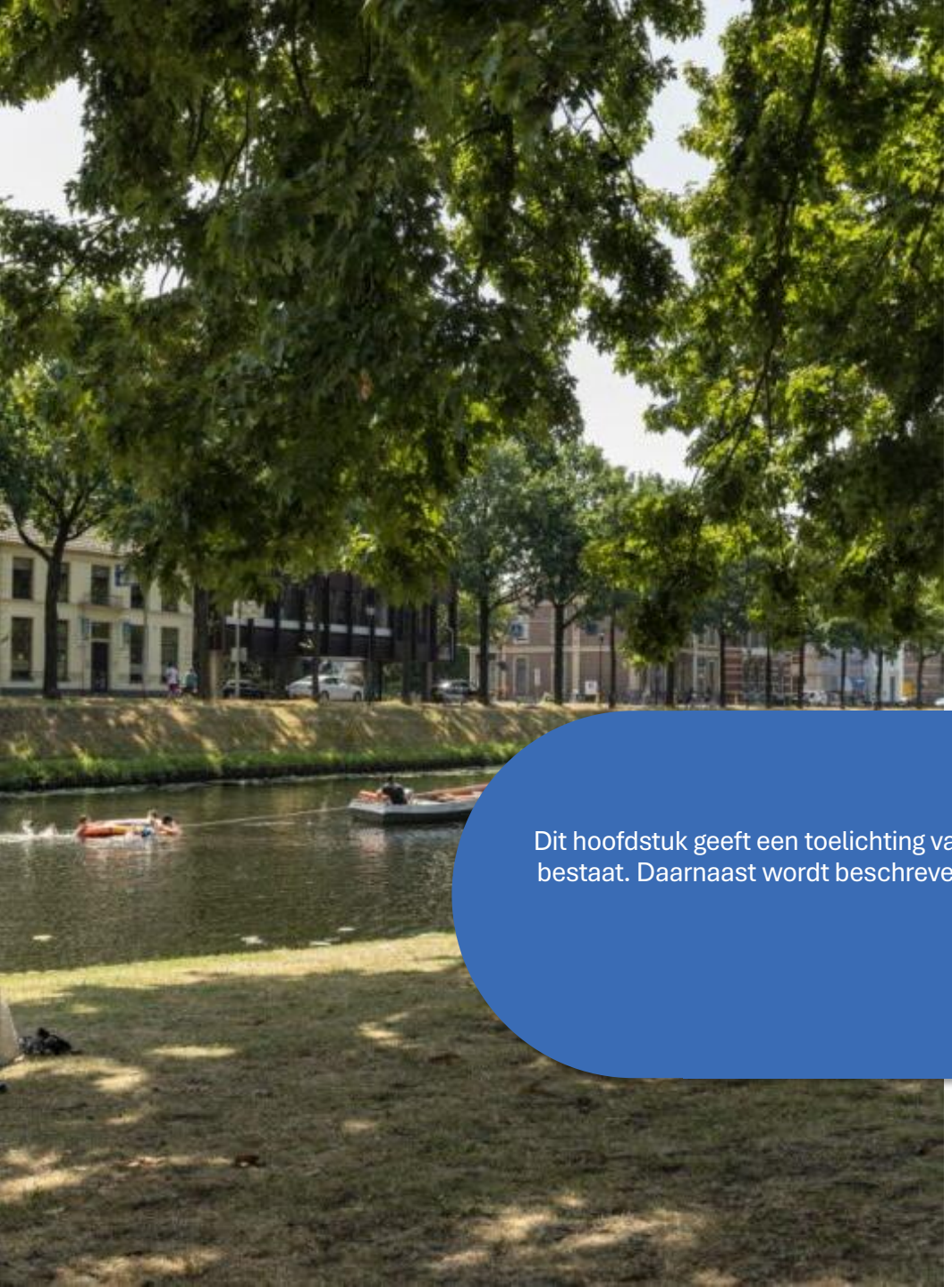
Doel

Het belangrijkste doel van het Zwolse hitte- en koelteplan is het beschermen van de inwoners van de gemeente Zwolle tegen de gezondheidsrisico's van aanhoudende hitte. Om dit doel te bereiken zijn er verschillende subdoelstellingen geformuleerd:

- Het Zwolse hitte- en koelteplan geeft inzicht in concrete maatregelen die op zowel korte als lange termijn hittegerelateerde ongemakken, gezondheids- en welzijnsproblemen, ziekte en sterfte voorkomen en/of beperken
- Het Zwolse hitte- en koelteplan bevordert de zelf- en samenredzaamheid van inwoners
- Het Zwolse hitte- en koelteplan geeft inzicht in rollen en taken voor de gemeente, de GGD, het Rode Kruis en andere lokale (maatschappelijke) organisaties voorafgaand, tijdens en na een periode van aanhoudende hitte
- Het Zwolse hitte- en koelteplan geeft inzicht in beschikbare kennis, informatie en benodigde middelen en biedt daarnaast een platform voor kennis- en ervaringsuitwisseling van betrokken lokale organisaties, met als doel het verbeteren van de zorg aan kwetsbare bewoners in de gemeente
- Het Zwolse hitte- en koelteplan focust op maatregelen vanuit het thema gezondheid en welzijn, maar legt ook de koppeling met maatregelen vanuit de thema's gebied (leefomgeving) en gebouw (woningen)

Deze doelstellingen worden behaald door het inrichten van een netwerk van (maatschappelijke) partners binnen de gemeente Zwolle. Elke partner speelt in verschillende fasen en op verschillende manieren een rol in het beheersen van de gezondheidsrisico's.

HOE

Hoe is dit Zwolse hitte- en koelteplan opgesteld?

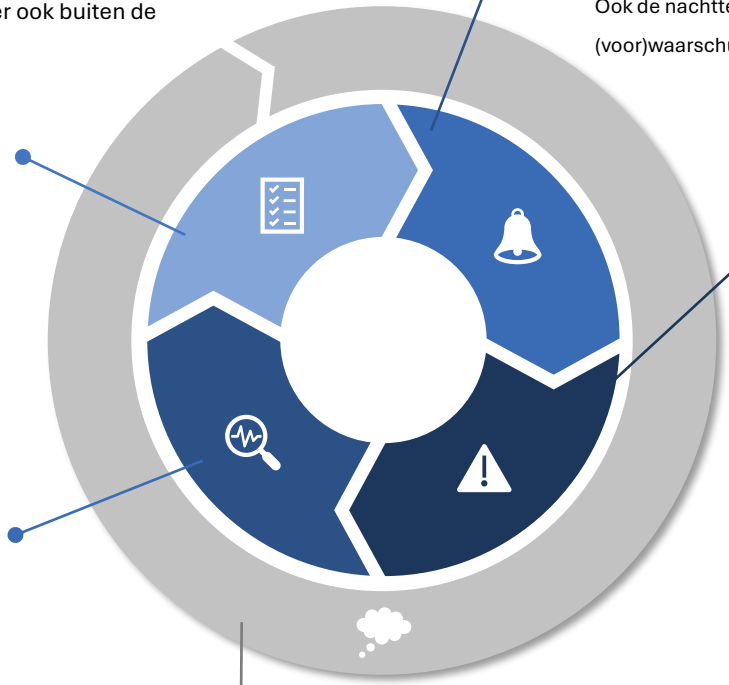
Dit hoofdstuk geeft een toelichting van de cyclus van fasen waaruit het Zwolse hitte- en koelteplan bestaat. Daarnaast wordt beschreven hoe het Zwolse hitte- en koelteplan tot stand is gekomen en welke partijen bij dit proces betrokken zijn.

Cyclus | Proces | Partners

Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

Cyclus

Dit Zwolse hitte- en koelteplan is een dynamisch document, dat jaarlijks wordt geëvalueerd en wordt aangescherpt en aangevuld waar nodig. Het opstellen, uitvoeren en aanscherpen van het Zwolse hitte- en koelteplan gaat volgens een jaarlijkse cyclus. Onderstaand figuur geeft de cyclus weer met de verschillende fases. Voor elke fase is aangeven wanneer de fase het meest waarschijnlijk zal optreden. De fase kan echter ook buiten de genoemde periode plaatsvinden.

Voorwaarschuwingsfase | Juni - september

In deze fase maakt iedere organisatie zich klaar voor een mogelijke periode van hitte. De voorwaarschuwingsfase start wanneer het RIVM een voorwaarschuwingsmelding af geeft. Deze melding komt een paar dagen voor een periode van hitte (de waarschuwingsfase). Alle organisaties kunnen zich aanmelden voor de mailing van het Nationaal Hitteplan via deze link. Een periode van hitte is voor het RIVM een periode van vier aansluitende dagen (of meer) waarbij de temperatuur boven de 27 °C komt. Ook de nachttemperatuur en de luchtvochtigheid bepalen of het RIVM een (voor)waarschuwing afgeeft.

Voorbereidingsfase | Maart - mei

In deze fase bereiden organisaties zich voor op de komende zomer door hun kennis te actualiseren en het hitteprotocol en bijbehorende materialen voor te bereiden. Er vindt afstemming plaats tussen betrokken partners en wanneer wenselijk vindt er een gezamenlijks startmoment van de nieuwe cyclus plaats.

Waarschuwingsfase | Juni - september

De waarschuwingsfase wordt actief wanneer het RIVM een waarschuwing afgeeft voor een periode van hitte. Hiermee wordt de meest acute fase van het Nationale Hitteplan en het Zwolse hitte- en koelteplan actief. Het waarschuwingssysteem van het Nationaal Hitteplan activeert dus ook de waarschuwingsfase van het Zwolse hitte- en koelteplan. Organisaties zetten zich in deze periode in om ongemak en gezondheidsschade door hitte te voorkomen, en zelf- en samenredzaamheid te bevorderen.

Monitoring en evaluatie | September - februari

Deze fase vormt de brug naar het volgende jaar, waarin dezelfde cyclus wordt doorlopen. In deze fase wordt teruggeblikt op de afgelopen zomer. Hierbij is aandacht voor de uitvoering van het hitte- en koelteplan, de betrokken stakeholders en de kwetsbare doelgroepen. Wanneer wenselijk kan het actieplan uitgebreid of aangescherpt worden.

Preventie, kennisontwikkeling en gedragsbeïnvloeding | Doorlopend

Deze fase richt zich op de lange termijn en focust zich op preventieve maatregelen vanuit gebied, gebouw en gezondheid. De fase omvat het ontwikkelen van instrumenten en maatregelen om de impact van hittegolven te verminderen. Daarnaast richt het zich op het ontwikkelen, bevorderen en delen van kennis over de preventie en behandeling van oververhitting.

Proces

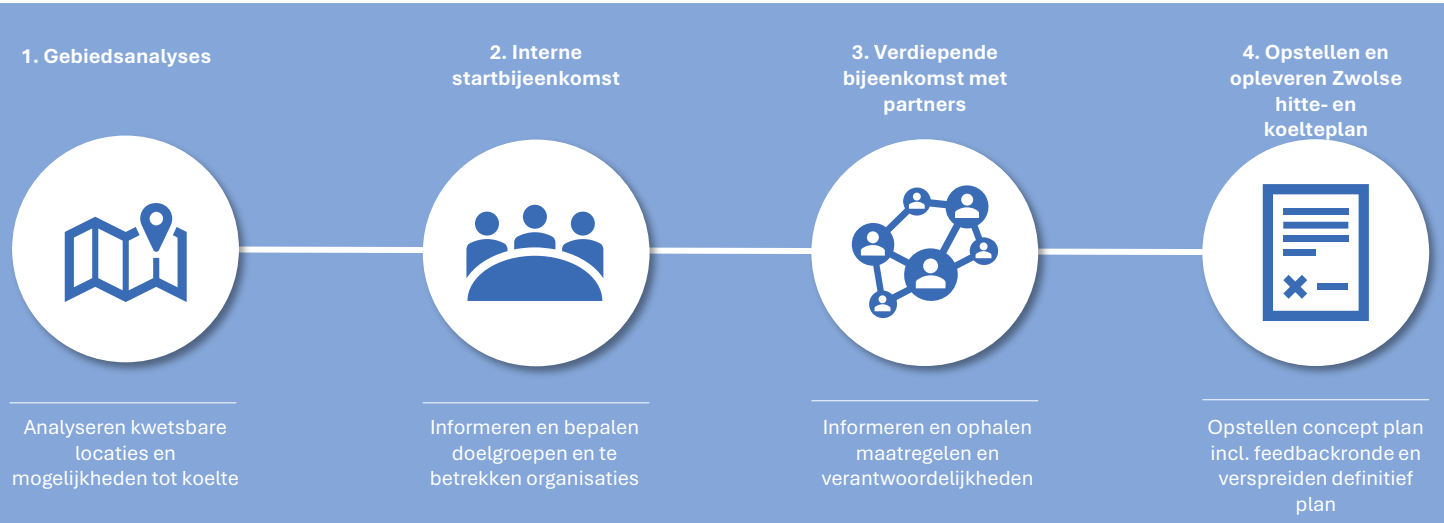
Om een breed gedragen Zwolse hitte- en koelteplan voor de gemeentle te ontwikkelen, zijn verschillende stappen doorlopen. Op deze pagina worden de stappen toegelicht die zijn gezet om tot een Zwolse hitte- en koelteplan te komen.

De eerste stap is de gebiedsanalyses. Om de hitteproblematiek in de gemeente Zwolle in beeld te brengen zijn er verschillende analyses uitgevoerd. Allereerst zijn er op basis van verschillende gebieds-, gebouw-, gezondheids-, en handelingsperspectiefindicatoren kwetsbare locaties weergegeven. Vervolgens zijn ook de openbare koele plekken in beeld gebracht. De resultaten van deze analyses zijn terug te vinden in het hoofdstuk ‘Waar’.

De tweede stap is de interne startbijeenkomst, die heeft plaatsgevonden met interne beleidsmedewerkers van de gemeente Zwolle. Tijdens deze bijeenkomst is gekeken naar de verschillende kwetsbare groepen binnen de gemeente die extra bescherming nodig hebben tijdens periodes van hitte. Vervolgens zijn aan de hand van deze doelgrepen de bijbehorende relevante externe organisaties bepaald.

Hierop voortbouwend is in stap 3, een Werksessie georganiseerd waarin een grote groep relevante organisaties met elkaar in gesprek is gegaan over het thema hitte. Hier stond het formuleren van concrete acties en verantwoordelijkheden per partij Centraal.

In de laatste stap van het proces is het daadwerkelijke Zwolse hitte- en koelteplan opgesteld. In dit Zwolse hitte- en koelteplan zijn alle verzamelde gegevens, afspraken en acties gebundeld. Vervolgens is het concept voorgelegd aan de diverse betrokken (maatschappelijke) organisaties. De ontvangen reacties, opmerkingen en aanscherpingen zijn meegenomen in het definitieve lokale hitte- en koelteplan voor aankomende zomer.

Partners

Het Zwolse hitte- en koelteplan is een gezamenlijk plan van verschillende (maatschappelijke) partners die actief betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het hitte- en koelteplan. Deze partners zijn geselecteerd op basis van hun expertise en betrokkenheid bij het welzijn van onze inwoners. De betrokken organisaties zijn weergegeven in Figuur 2. Afbeelding 1 laat een momentopname zien van tijdens de verdiepende werksessie met de betrokken organisaties.

Binnen de gemeente Zwolle zijn er verschillende organisaties die beschikken over een eigen hitteplan of hitteprotocol. Het Zwolse hitte- en koelteplan en de hitteplannen/-protocollen van specifieke organisaties hoeven elkaar niet in de weg te staan, maar kunnen elkaar juist versterken. De hitteplannen van organisaties zijn vaak doelgroepgericht en specifiek gemaakt voor de betreffende organisatie. Het Zwolse hitte- en koelteplan van de gemeente is een communicatieplan en focust zich op alle inwoners van de gemeente. Het plan brengt professionele stakeholders van verschillende organisaties bij elkaar, waardoor er kansen ontstaan om van elkaars werkwijze te leren. Naast ervaringen en tips kunnen bijvoorbeeld (organisatie specifieke) hitteplannen en informatiemateriaal worden uitgewisseld. Ook kan het Zwolse hitte- en koelteplan bijdragen aan een gezamenlijke, eenduidige, boodschap die alle organisaties uit kunnen dragen. Met als doel om samen beter voorbereid te zijn op toekomstige extreme hitte periodes.

Figuur 2 Overzicht betrokken organisaties

Afbeelding 1 Betrokken organisaties tijdens de verdiepende werksessie

WIE

Voor wie is het Zwolse hitte- en koelteplan opgesteld?

Dit hoofdstuk beschrijft de kwetsbare doelgroepen waarvoor het Zwolse hitte- en koelteplan bedoeld is, zoals ouderen, jonge kinderen, mensen met chronische aandoeningen en andere kwetsbare groepen.

Kwetsbare doelgroepen

Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

Kwetsbare doelgroepen

Het Zwolse hitte- en koelteplan is geschreven voor en door lokale organisaties die in contact staan met de inwoners van gemeente Zwolle. Het Zwitte- en koelteplan is bedoeld om alle inwoners van de gemeente Zwolle tegen hitte te beschermen, maar besteedt hierbij extra aandacht aan kwetsbare doelgroepen. Niet alle inwoners van de gemeente zijn namelijk even kwetsbaar voor hitte. Op deze en de volgende pagina worden verschillende kwetsbare doelgroepen toegelicht.

Met dit Zwolse hitte- en koelteplan richten we ons op meerdere kwetsbare doelgroepen. Door de aangesloten partners ligt de focus in deze eerste versie van het Zwolse hitte- en koelteplan op de doelgroepen ouderen, jonge kinderen, dak- en thuislozen, mensen met een beperking, en minima. Voor deze doelgroepen zijn doelgroepspecifieke acties geformuleerd. Het Zwolse hitte- en koelteplan is een dynamisch document. In de toekomst kunnen meer doelgroepspecifieke acties voor de andere kwetsbare doelgroepen opgenomen worden.

Ouderen

Ouderen, in het bijzonder mensen boven de 75 jaar, zijn het meest kwetsbaar. Dit komt omdat het lichaam van ouderen minder controle heeft over de lichaamstemperatuur en zich daardoor minder goed kan aanpassen aan extreme temperaturen. Het lichaam koelt daardoor minder goed af. Ook hebben ouderen minder snel dorst, waardoor ze vaak niet genoeg water drinken uit zichzelf.

Jonge kinderen

Jonge kinderen, in het bijzonder zuigelingen, verliezen meer vocht dan volwassenen. Het lichaam warmt sneller op en ze zijn minder goed in staat aan te geven als ze klachten of dorst hebben. Het is daarnaast van belang is om jonge kinderen vanaf een vroege leeftijd te beschermen voor uv-straling.

Mensen met een beperking en chronisch zieken

Mensen met een beperking kunnen moeite hebben met het herkennen van de symptomen van hitte-uitputting of -beroerte, wat hen extra kwetsbaar maakt. Chronisch zieken (hart- en vaat-, longziekten, obesitas en mentaal) en langdurig medicijngebruikers zijn kwetsbaar omdat hitte bestaande gezondheidsklachten kunnen verergeren en het medicijngebruik lichaamsprocessen kan beïnvloeden. Medicijnen hebben invloed op de werking van o.a. nieren, het hart- en vaatstelsel, regelmechanismen van de lichaamstemperatuur en de zweetproductie.

Dak- en thuislozen

Dak- en thuislozen kunnen minder gemakkelijk een verkoelende ruimte (zoals een woning) opzoeken en hebben vaker te maken met lichamelijke aandoeningen en/of verslavingen waardoor zij een verhoogd risico op oververhitting en uitdroging hebben. Ook hebben zij vaak geen sociaal netwerk om op terug te vallen.

Minima / lage SES

Mensen die in armoede leven zijn extra kwetsbaar voor hitte omdat ze beperkte financiële middelen hebben voor de aanschaf van hittemaatregelen zoals zonwering, en kunnen zichzelf daardoor minder goed beschermen tegen de risico's van hitte. Daarnaast woont deze groep vaak in huurwoningen, waardoor zij niet altijd zelfstandig hittewerende maatregelen aan de woning mogen treffen, zoals het aanbrengen van zonwering aan de buitenzijde.

Anderstaligen en laaggeletterden

Anderstaligen zoals arbeidsmigranten en vluchtelingen beheersen de Nederlandse taal vaak (nog) niet goed, waardoor standaard communicatiemateriaal hen niet bereikt. Bovendien verkeren zij vaak in een kwetsbare positie (zowel sociaal als economisch), waardoor ze lastiger hittemaatregelen kunnen treffen. Ook laaggeletterden zijn lastiger te bereiken met standaard communicatiemateriaal.

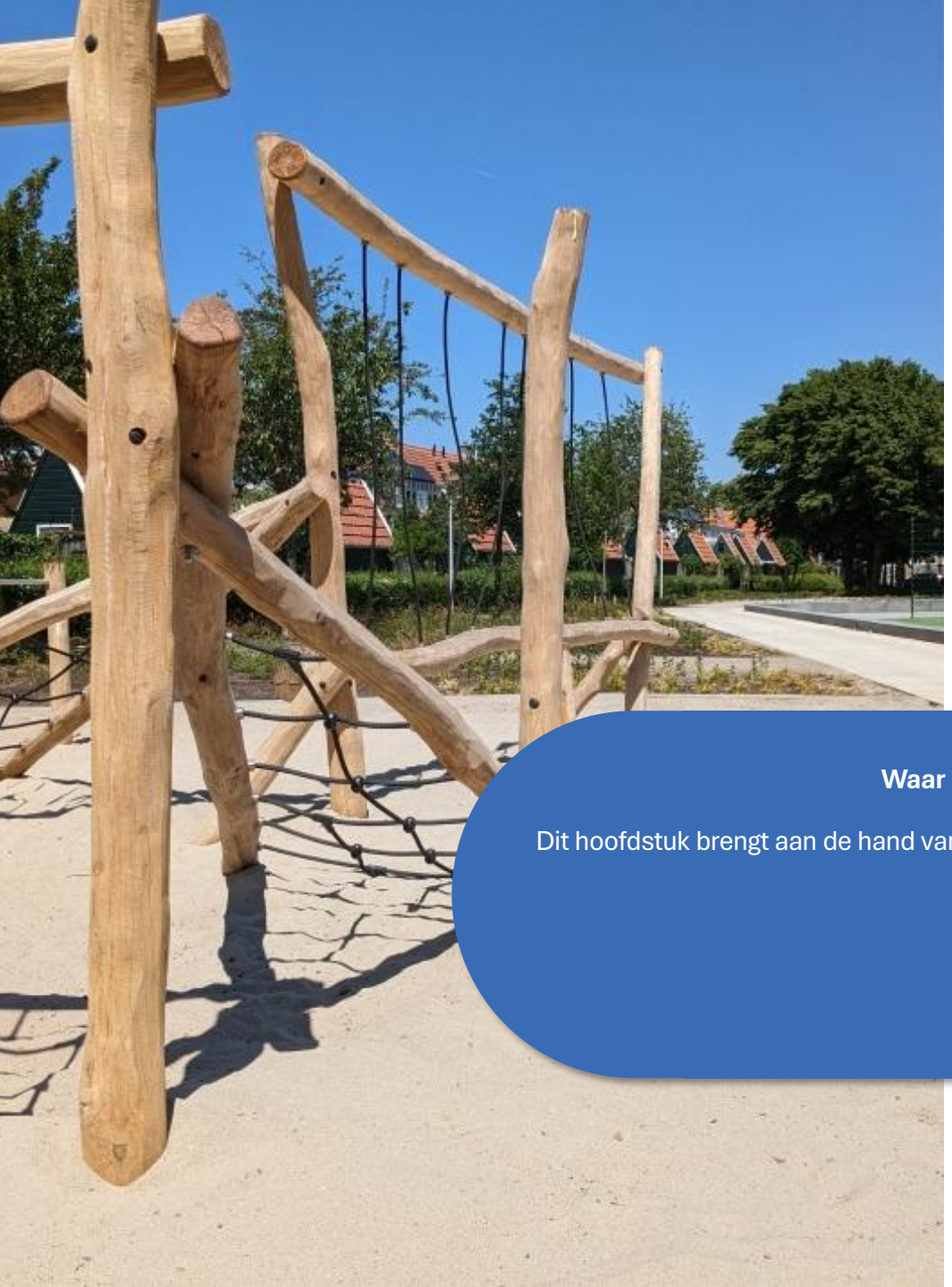
Sporters en mensen die buiten werken

Sporters en mensen die buiten werken verliezen door de hitte extra veel vocht en hun lichaam warmt door de inspanning sneller op.

Evenementenbezoekers

Evenementenbezoekers bevinden zich vaak in omstandigheden met een verhoogd risico op oververhitting en uitdroging. Voorbeelden zijn de aanwezigheid van een grote menigte, een evenement in de volle zon of gebrek aan water.

WAAR

Waar in de gemeente Zwolle zijn inwoners kwetsbaar voor hitte?

Dit hoofdstuk brengt aan de hand van verschillende kaarten in beeld locaties het meest kwetsbaar zijn voor hitte.

Gebiedsanalyse

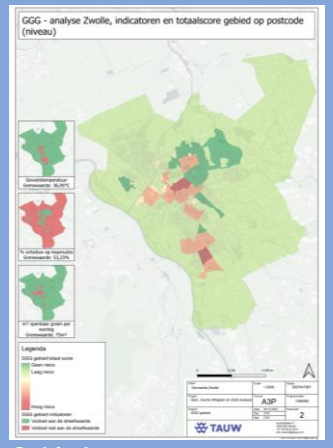
Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

Gebiedsanalyse

Om de gevolgen van (extreme) hitte te beperken is het nodig om maatregelen te treffen in de omgeving (gebied), aan de woning (gebouw), vanuit het sociale domein (gezondheid) of het handelingsperspectief van inwoners te vergroten. Deze domeinen staan allemaal rechtstreeks met elkaar in verbinding.

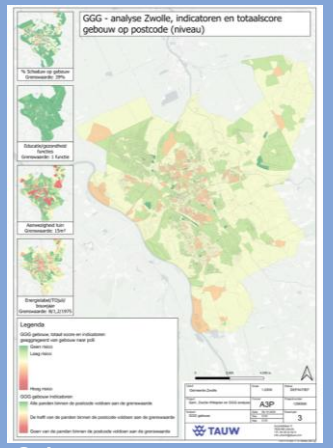
Middels een GIS-analyse zijn indicatoren vanuit deze verschillende domeinen in overzichtelijke kaarten gecombineerd en omgezet in een risicobepaling. Dit geeft inzicht in de hotspots en gebieden met hoge risico's op het gebied van hitte: in welke wijken en bij welke groep inwoners is de urgentie voor hittemaatregelen het hoogst? Op de volgende pagina's kunt u meer lezen over de kaarten.

Klik op de kaarten om ze te vergroten en meer te lezen over het betreffende thema.

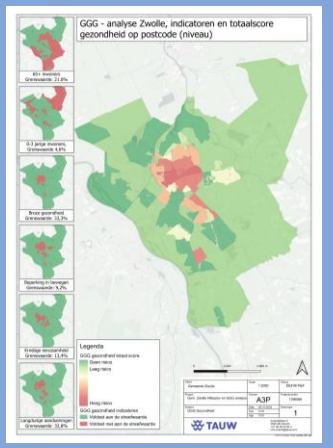
Gebiedsscore - wijkniveau

+

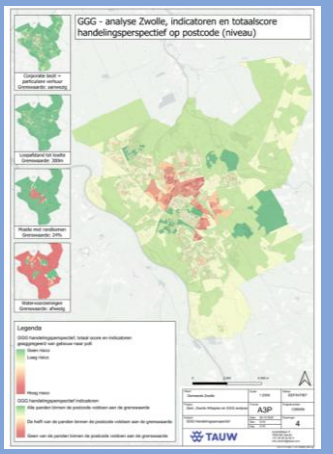
Gebouwscore - postcodeniveau

+

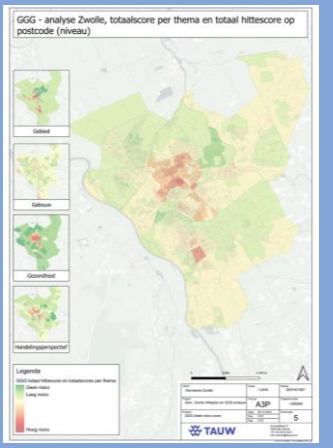
Gezondheidsscore - wijkniveau

+

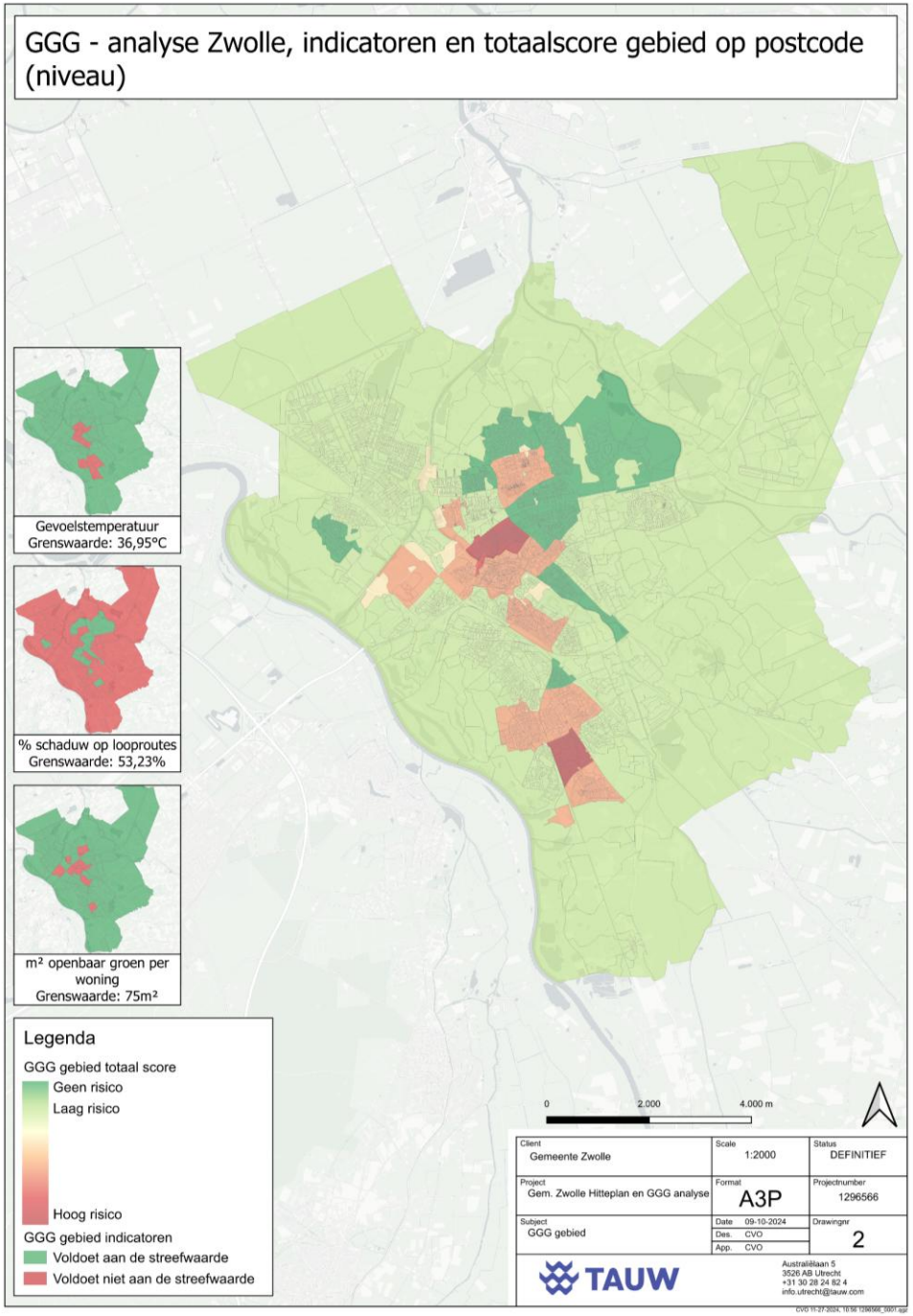

Handelingsperspectief - postcodeniveau

=

Totaalscore wijkniveau

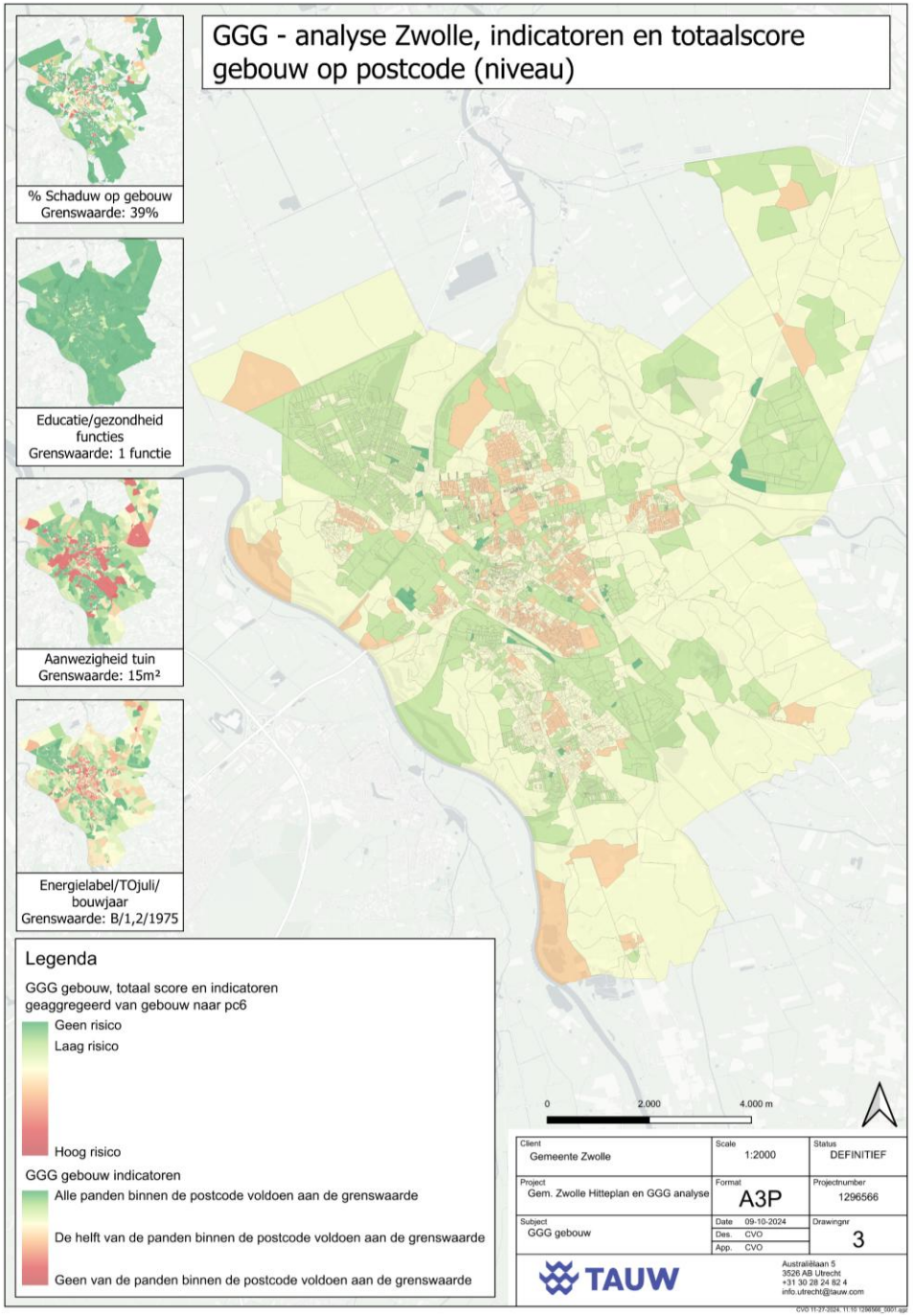
Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

Gebied

Deze kaart geeft het risico vanuit het thema gebied weer. De totaalscore is gebaseerd op drie indicatoren:

- Gevoelstemperatuur. Een hoge gevoelstemperatuur kan bij mensen tot hittestress leiden. De gevoelstemperatuur geeft aan hoe warm een persoon het heeft in een bepaalde situatie. Als de gemeten luchttemperatuur bijvoorbeeld 30 °C is, kan het in de volle zon en uit de wind voelen als 40 °
- Schaduw op looproutes. De gevoelstemperatuur in de schaduw is een stuk lager dan in de volle zon. Om essentiële functies voor iedereen bereikbaar te houden tijdens hitte, is het belangrijk dat hoofdwandelroutes zoveel mogelijk in de schaduw liggen
- Openbaar groen per woning. Verstening maakt steden extra kwetsbaar voor hoge temperaturen door het hitte-eiland effect. Groen helpt om gebieden te verkoelen. Enerzijds doordat er minder stenen zijn, waardoor er minder hitte wordt vastgehouden. Anderzijds doordat de bomen en planten schaduw bieden en water verdampen, wat een verkoelend effect heeft

De kaart laat zien dat met name het percentage schaduw op looproutes op veel plekken niet hoog genoeg is en daardoor een hitterisico vormt. Daarnaast lopen enkele wijken een hoger risico door de hoge gevoelstemperatuur en beperkte hoeveelheid openbaar groen per woning. Met name de wijk Diezerpoort en de buurt Ittersumerlanden hebben een hoog risico vanuit het domein gebied.

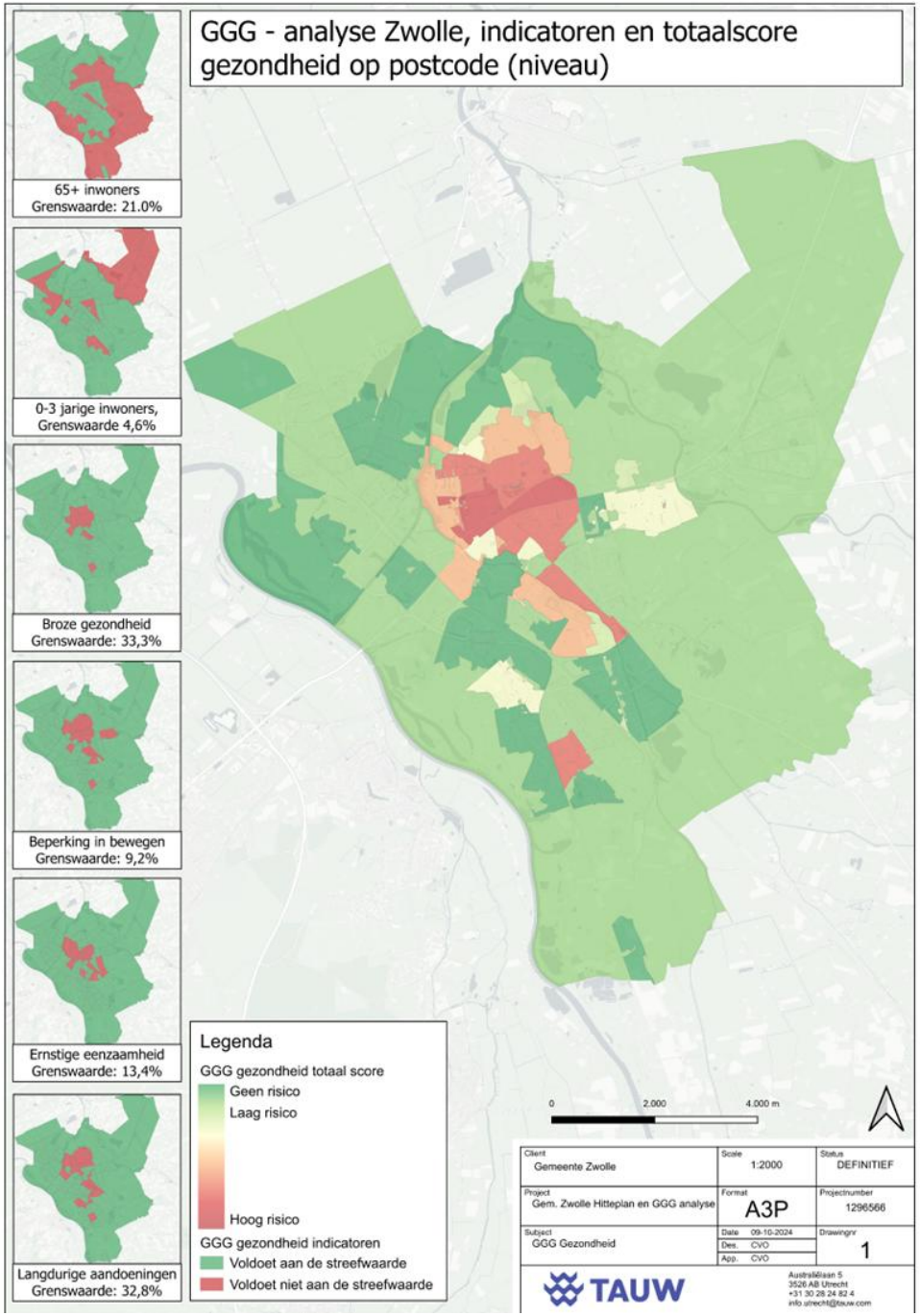
Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

Gebouw

De kaart hiernaast geeft het hitterisico gebaseerd op gebouwindicatoren weer, waarbij wordt gekeken naar de hittegevoeligheid van gebouwen. Het gaat hier om gebouwen die veel opwarmen, maar ook om gebouwen met een kwetsbare functie (bijvoorbeeld een school of ziekenhuis). De totaalscore is gebaseerd op vier indicatoren:

- **Schaduw op gebouwen**: Hoe meer schaduw op een gebouw valt, hoe minder deze opwarmt. Op deze kaart is aangegeven waar gebouwen meer of minder zonlicht ontvangen en daardoor meer of minder opwarmen
- **Educatie/gezondheidsfuncties**: Scholen en gebouwen met een zorgfunctie worden gebruikt door kwetsbare mensen (kinderen, ouderen, zieken). Daarom worden plekken met meer gebouwen uit deze categorie gezien als hitte-kwetsbaar
- **Aanwezigheid van een tuin**: Als gebouwen een tuin hebben kunnen bewoners of gebruikers makkelijker verkoeling vinden. Gebouwen zonder tuin worden daarom aangemerkt als meer hittegevoelig
- **Energielabel/bouwjaar**: Sommige gebouwen warmen sneller op dan andere. Over het algemeen zijn oudere gebouwen gevoeliger voor temperatuursveranderingen (zowel opwarmen als afkoelen). Daarnaast warmen gebouwen met een lager energielabel meestal sneller op

De verschillende indicatoren zorgen op verschillende plekken binnen de gemeente tot een verhoogd risico. Met name de beperkte aanwezigheid van tuinen draagt bij aan dit risico.

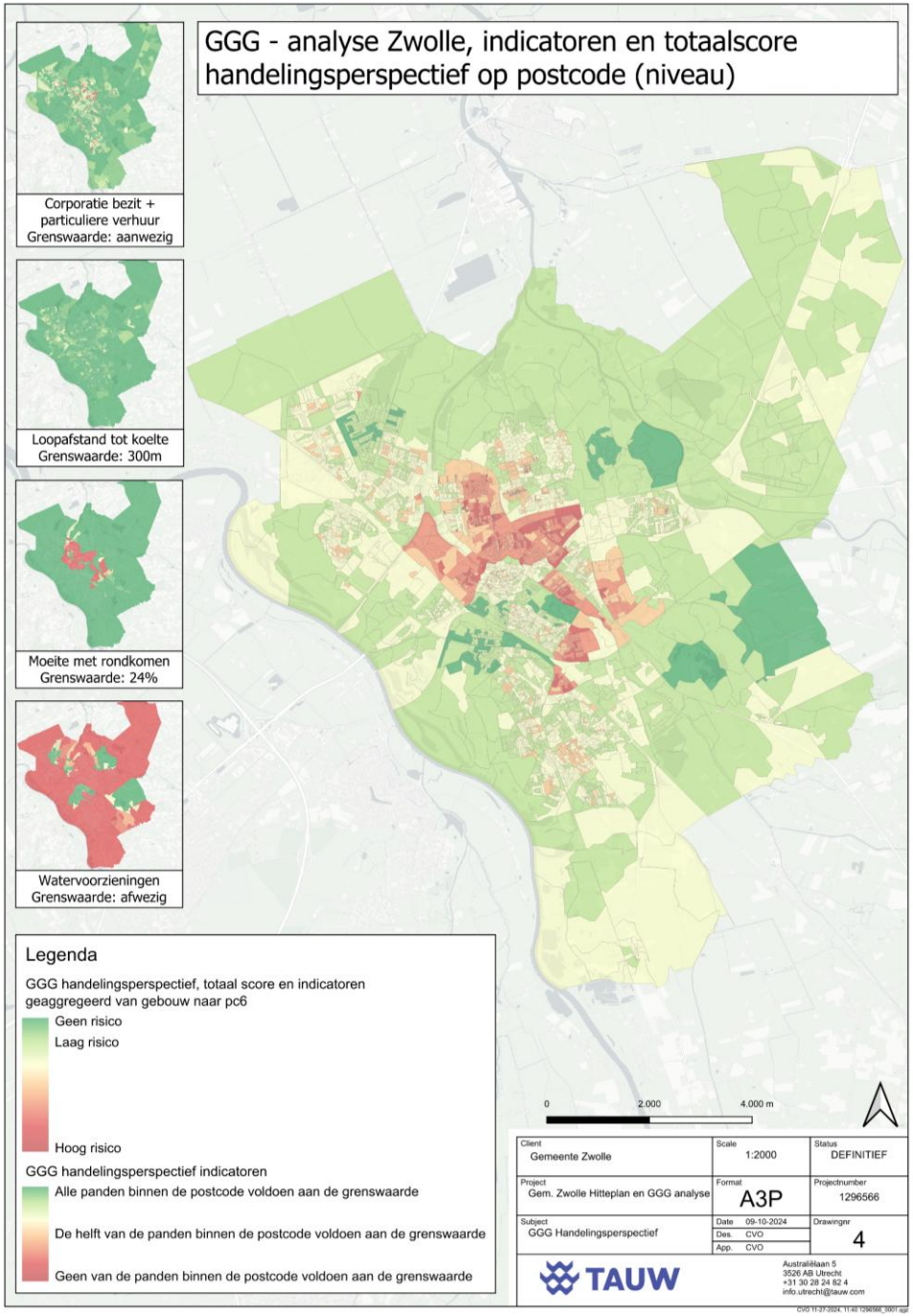
Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

Gezondheid

Vooral ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid zijn gevoelig voor extreme en blijvende hitte. In het hoofdstuk “Kwetsbare doelgroepen” zijn deze kwetsbare doelgroepen al toegelicht. Met behulp van een analyse van verschillende gezondheidsindicatoren is het hitterisico vanuit het domein gezondheid op postcodeniveau in kaart gebracht. De volgende indicatoren zijn gebruikt:

- Aantal 65+ers
- Aantal 0 – 3 jarige inwoners
- Aantal mensen met een broze gezondheid
- Aantal inwoners met een beperking in bewegen
- Aantal ernstig eenzame inwoners
- Aantal inwoners met een langdurige aandoening.

De kaart laat zien dat met name in de binnenstad en de wijken Diezerpoort, Kamperpoort-Veerallee, Wipstrik, Assendorp en Ittersum het hitterisico hoog is. Dit wordt veroorzaakt door het aantal inwoners met een broze gezondheid, het aantal mensen met beperking in bewegen, ernstig eenzame personen en mensen met langdurige aandoeningen.

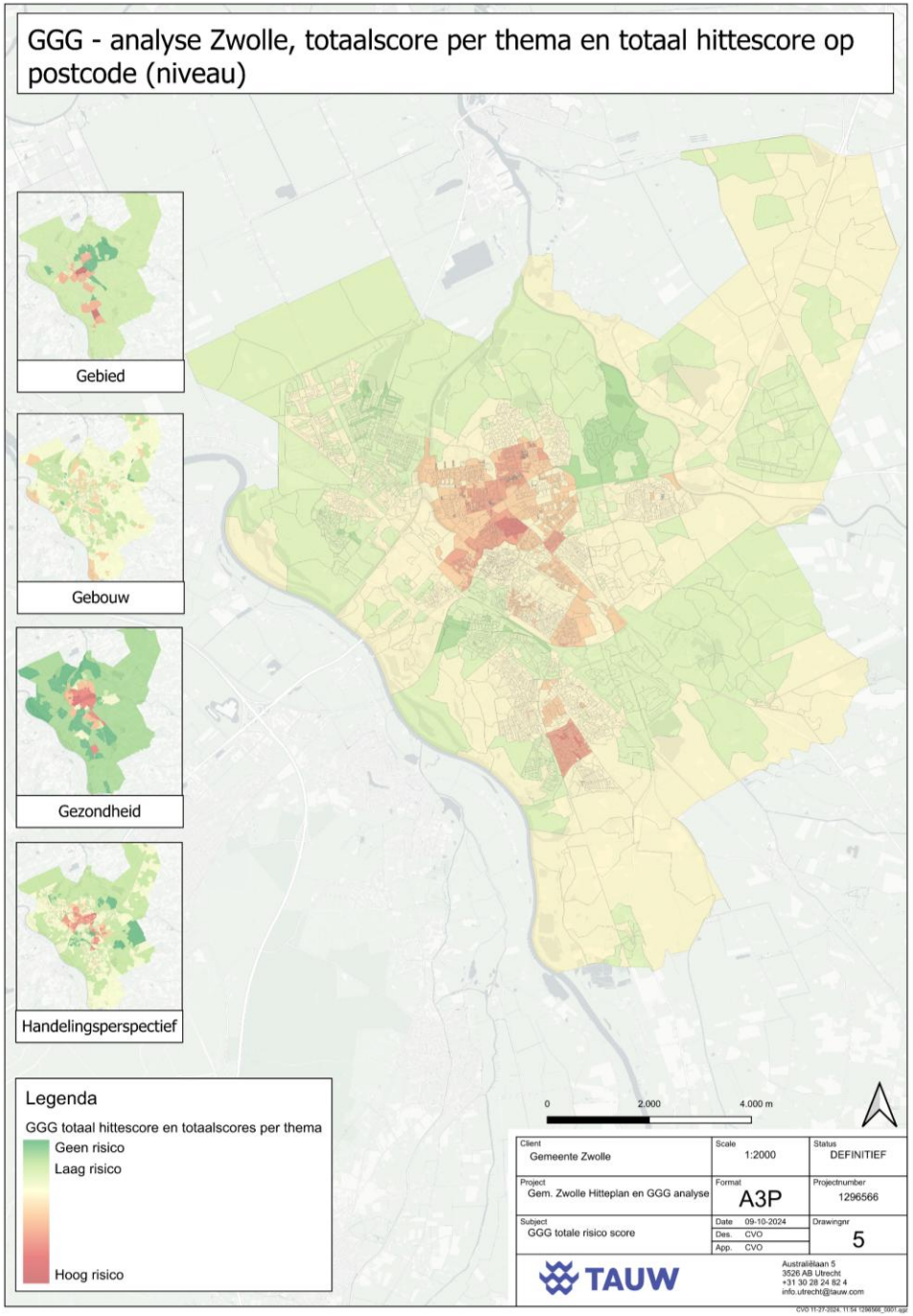
Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

Handelingsperspectief

Handelingsperspectief gaat over de mogelijkheden die iemand heeft om zichzelf te beschermen tegen (de gevolgen van) hitte. Het kan hier gaan om ruimtelijke aspecten (zoals afstand tot koelteplekken) of sociaaleconomische factoren. We hebben in deze analyse gekeken naar de volgende vier indicatoren:

- **Huurwoningen**: Huurders hebben – in vergelijking met woningbezitters – minder mogelijkheden om aanpassingen aan hun woning te doen en daarmee warmte te voorkomen
- **Loopafstand tot koelte**: Tijdens perioden van hitte is het van belang dat inwoners verkoeling kunnen vinden. Niet iedereen heeft een tuin met schaduw, dus is het belangrijk dat er koele plekken in de openbare ruimte zijn waar mensen bij hitte snel naartoe kunnen
- **Moeite met rondkomen**: Mensen die leven van een laag inkomen hebben al moeite met rondkomen. Zij hebben over het algemeen niet de middelen om te investeren in beschermingsmaatregelen tegen hitte
- **Watervoorzieningen**: Watervoorzieningen (watertappunten, openbare zwemlocaties en zwembaden) kunnen bijdragen aan de koelte- en drinkwaterbehoefte van inwoners. Wanneer iemand dichtbij een voorziening, geeft dit de mogelijkheid om verkoeling te vinden

Met name de indicatoren ‘watervoorzieningen’ en ‘moeite met rondkomen’ leiden tot een verhoogd risico. In een groot deel van de gemeente zijn (nog) geen watervoorzieningen aanwezig. Daarnaast heeft het centrum van Zwolle heeft een verhoogd hitterisico door het percentage huishoudens dat moeite heeft om rond te komen.

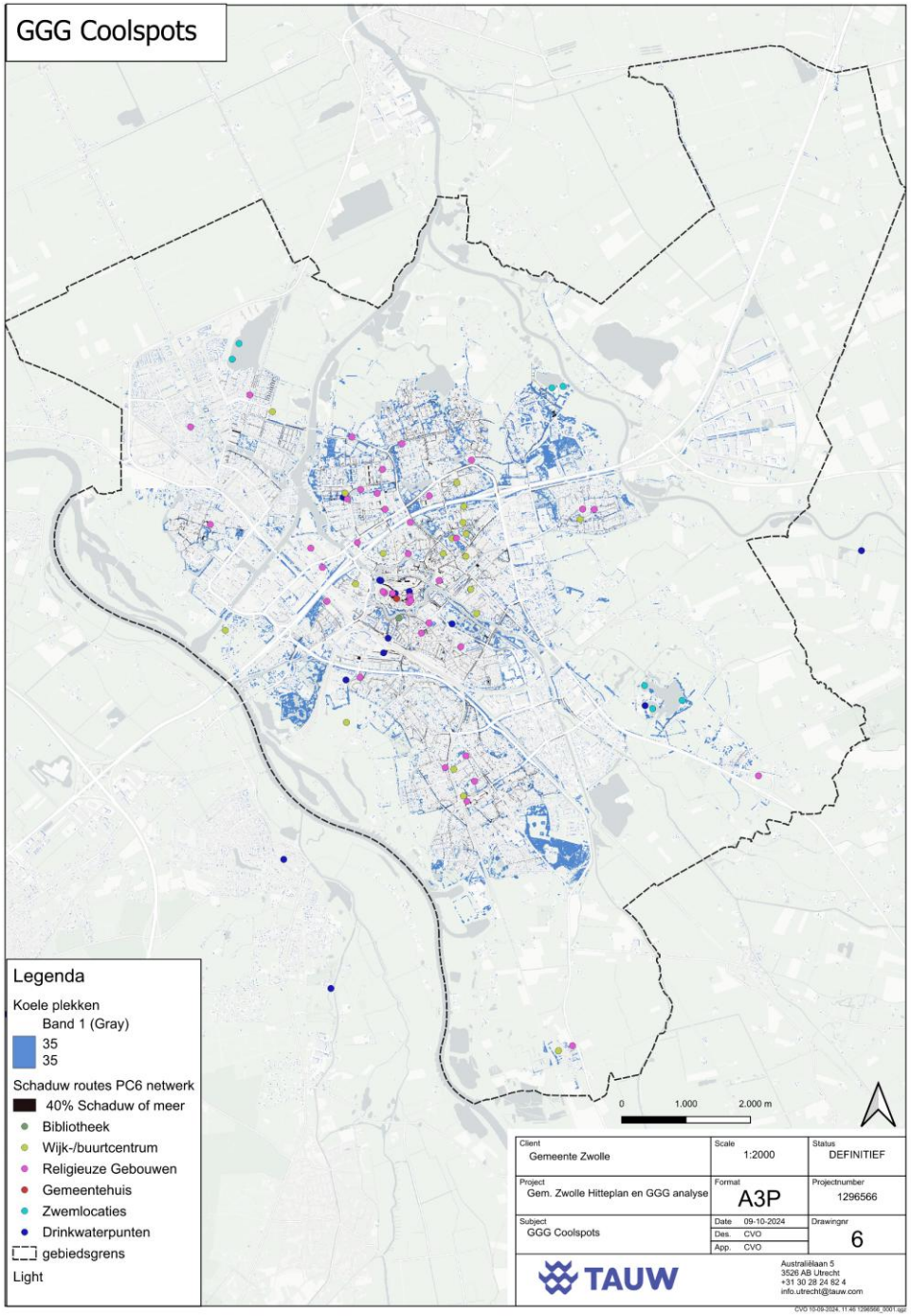

Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

Totaalscore

Op de totaalkaart is kwetsbaarheid voor hitte uitgebeeld op basis van alle vier de thema's: gebied, gebouw, gezondheid en handelingsperspectief.

De kaart laat zien dat vooral de wijken rondom het centrum (binnenstad, Kamperpoort-Veerallee, Diezerpoort, Assendorp en Wipstrik) en de wijk Ittersum een verhoogd hitterisico hebben. Dit geeft aan dat de urgentie voor hittemaatregelen hier het hoogst is. Dit kan in volgende cycli van het hitte- en koelteplan meegenomen worden in de keuze en uitwerking van maatregelen, maar ook door bijvoorbeeld extra stakeholders die in deze wijken actief zijn te betrekken.

Klik hier om terug te gaan naar het kaartenoverzicht.

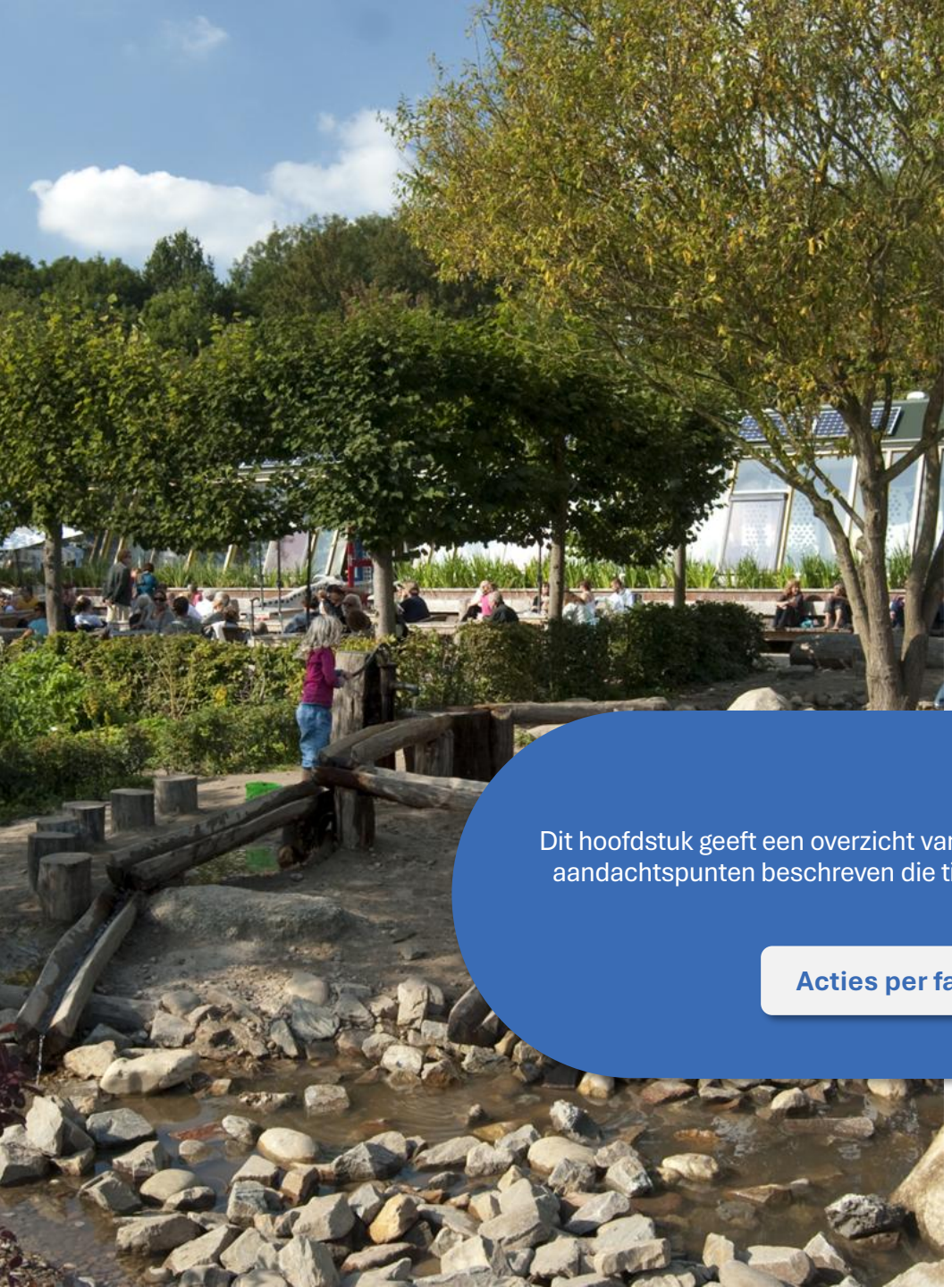
Koele plekken

Om de gevolgen van (extreme) hitte te beperken is het nuttig om in kaart te hebben waar in de gemeente koele plekken te vinden zijn. Middels een GIS-analyse is aangegeven waar dergelijke plekken zich bevinden.

De volgende koele plekken zijn aangegeven op de kaart:

- Openbare koele binnenlocaties
- Zwemlocaties
- Wegen en fietspaden met meer dan 40% schaduw
- Watertappunten
- Zwembaden

Deze kaart kan een uitgangspunt vormen voor kaartmateriaal voor inwoners, om hen te informeren over plekken waar zij verkoeling kunnen vinden.

WAT

Wat doen we voor, na of tijdens een hitteperiode?

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van alle afspraken die per fase zijn gemaakt. Ook worden overige aandachtspunten beschreven die tijdens de bijeenkomst of gedurende het proces naar voren zijn gekomen.

Acties per fase

Aanvullende opbrengsten en vervolgstappen

Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

Acties per fase

Bij de verschillende fases in het hitte- en koelteplan horen verschillende types acties. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van alle acties en maatregelen die opgehaald zijn bij partners. Per actie is opgenomen welke organisatie verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan.

Het Zwolse hitte- en koelteplan heeft als doel om gezondheidsproblemen tijdens hitteperioden te voorkomen en beperken. De acties in dit Zwolse hitte- en koelteplan richten zich daarom met name op het thema gezondheid. Daarnaast worden acties benoemd die betrekking hebben op gebied en gebouw, zoals inzetten op vergroening van de omgeving en zonwering aan gebouwen. Aan de rechterkant van deze pagina worden de thema's verder toegelicht.

Acties voorbereidingsfase

Acties voorwaarschuwingsfase

Acties waarschuwingsfase

Acties monitoring en evaluatiefase

Acties preventie, kennisontwikkeling en gedragsbeïnvloedingsfase

Klik om direct naar de acties per fase te gaan

Maatregelen vanuit het thema **gezondheid** zijn erop gericht om gezondheidsproblemen tijdens hitteperioden te beperken, met name bij kwetsbare groepen. Voorlichting speelt hierbij een centrale rol

Maatregelen vanuit het thema **gebied** zijn gericht op de buitenruimte. De buitenruimte kan onderverdeeld worden in de openbare én private ruimte. Het doel van de maatregelen is om de omgevingstemperatuur in stedelijke gebieden te verminderen en een comfortabeler leefklimaat te creëren, met aangename gevoelstemperaturen en voldoende schaduw, vooral tijdens perioden van hitte

Maatregelen aan en in het **gebouw** hebben als doel om de binnentemperatuur van gebouwen tijdens hitteperioden op een acceptabel niveau te houden om hittestress te voorkomen en het welzijn voor de bewoners of gebruikers van het gebouw te verbeteren

Voorbereidingsfase

Klik hier om terug te gaan naar de pagina 'Acties per fase'

Maart tot enei | Geïnitieerd door beleidsmedewerker gezondheid van de gemeente Zwolle die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Zwolse hitte- en koelteplan.

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Allen	Allen	Aanmelden voor mailinglist	Alle organisaties melden zich aan voor het waarschuwingssysteem van het Nationaal Hitteplan	Algemeen
		Deelnemen voorbereidingsbijeenkomst	Deelnemen aan de jaarlijks terugkerende voorbereidingsbijeenkomst van het Zwolse hitte- en koelteplan	Algemeen
Gemeente	Communicatie	Informeren bewoners	Opstellen informatiebericht om te publiceren in wijkkranten/sociale media/website en platform Duurzaam Zwolle	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Informeren partners Zwolse hitte- en koelteplan	Aandacht vragen voor het hitte- en koelteplan tijdens vergadering met de gemeente en betrokken organisaties	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Organiseren voorbereidingsbijeenkomst	De gemeente organiseert een jaarlijks terugkerende voorbereidingsbijeenkomst waarin met partners het Zwolse hitte- en koelteplan doorlopen en, waar nodig, aangevuld wordt	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Actualiseren mailinglijst	Controleren van de bestaande mailadressen, het aanvullen van eventueel nieuwe organisaties en het oproepen van andere partners om zich aan te melden voor de mailinglijst	Algemeen
	Fysiek domein	Lokaliseren watertappunten	In kaart brengen van watertappunten in de gemeente	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Inventariseren partners	Inventariseren welke partijen bij de kwetsbare groepen achter de voordeur komen en hen informeren over het belang van communicatie rondom hitte	Algemeen
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Informeren	In de vierjaarlijkse nieuwsbrief een alinea wijden aan hitte	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Actualiseren eigen middelen	Actualiseren van eigen middelen, waaronder de teksten bij de hittewaarschuwingen en communicatieberichten	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Informeren medewerkers	Informeren van eigen medewerkers zodat ze weten wat ze moeten doen als er hitteberichten verstuurd moeten worden	Algemeen

Voorbereidingsfase (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Informeren	Meedenken met gemeenten en organisaties over klimaatproblemen	Algemeen
	Centrale Toegang	Opstellen en vastleggen zomerregeling	In samenwerking met MO-organisaties (Limor, RIBW, Creating Balance, Tactus, Leger Des Heils) een gezamenlijk zomerregeling opstellen gericht op zorg aan daklozen en afspraken maken over wie welke acties op zich neemt. Mogelijke acties zijn het laten rondrijden van een 'koel-bus' door Leger Des Heils en vanuit daar water, petjes, zonnebrand uitdelen en voorlichting geven, bemoeizorg kan daklozen actief opzoeken, het coördineren van de zorg voor individuen, en voorlichten van dak- en thuislozen	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Actualiseren acties	Actualiseren van acties/mogelijkheden tijdens hitte en opstellen van monitoringsplan	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Vastleggen plan en monitoring	Vastleggen van acties en voorwaarden van het Start/stop plan en monitoringsplan voor individuen op straat met betrokken partijen in de stuurgroep	Dak- en thuislozen
Rode Kruis	Rode Kruis	Kennisupdate over de impact van hitte	Het Rode Kruis actualiseert de informatie over hitte en gezondheid op de website. Zij schrijft/actualiseert een nieuwsbericht en/of persbericht en update de sociale media kanalen	Algemeen
	Rode Kruis	Actieve kennisdeling en communicatie naar bevolking	Het Rode Kruis publiceert informatie over hitte en gezondheid op de website en in de nieuwsbrief van het Rode Kruis. Daarnaast promoot het Rode Kruis de EHBO-app ter bevordering van de zelfredzaamheid	Algemeen
Zorgorganisaties	Omega groep	Informeren patiënten/cliënten	Opstellen informatieberichten voor reclameschermen en/of flyers. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van informatie van het RIVM, het Rode Kruis, de GGD, en de gemeente	Zorgbehoevenden
	Omega groep	Informeren medewerkers	Medewerkers scholen over hitterisico's en aandachtspunten	Zorgbehoevenden
Kinderspecifieke organisaties	Partou	Inlichten ouders	Ouders van het IKC informeren over hitte-maatregelen via één bericht. Hierin wordt ook informatie opgenomen over maatregelen die ouders zelf kunnen treffen, zoals het meegeven van zonnebrand en petjes	Kinderen
	Partou	Actualiseren hitteprotocol	Organisaties actualiseren hun eigen hitteprotocol en informeren medewerkers en ouders over het hitteprotocol	Kinderen
	Partou	Actualiseren eigen middelen	Actualiseren van eigen middelen, waaronder de teksten bij de hittewaarschuwingen en communicatieberichten	Kinderen

Voorbereidingsfase (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Maatschappelijke organisaties	Limor	Informeren cliënten	Opstellen informatieberichten voor schermen en/of flyers. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van informatie van het RIVM, het Rode Kruis, de GGD, en de gemeente	Dak- en thuislozen
	Limor	Actualiseren hitteprotocol	Actualiseren van het eigen hitteprotocol voor medewerkers en cliënten, en medewerkers informeren over het hitteprotocol	Dak- en thuislozen
	Limor	Schaduw creëren	Zorgen dat er voldoende koele schaduwplekken zijn, eventueel door middel van schaduwdoeken en/of overdekkingen	Dak- en thuislozen
	Limor	Informeren medewerkers	Medewerkers scholen over hitterisico's en aandachtspunten	Dak- en thuislozen
	Limor	Onderzoeken effect medicatie	Impact van hitte op werking medicatie checken bij behandelaar	Dak- en thuislozen
	Creating Balance Street-Care	Meewerken aan start/stop plan en monitoring	Meewerken aan start/stop plan van de GGD en monitoring individuen op straat	Dak- en thuislozen
	Travers, WijZ	Informeren bewoners	Organiseren van bewustmakingscampagnes en buurtbijeenkomsten over hitteveiligheid	Algemeen
	Travers, WijZ	Buurtnetwerk	Opstellen buurtnetwerk om ondersteuning te bieden aan mensen met beperkte mobiliteit of isolatie	Algemeen
	Travers, WijZ	Vrijwilligers	Ondersteunen bij de eventuele coördinatie van vrijwilligers voor outreach- en hulpdiensten	Algemeen
	Seniorenraad	Informeren	Via het overleg van de Seniorenraad Zwolle hitterisico's bij ouderen onder de aandacht brengen	Ouderen
Woningcorporaties	SWZ, DeltaWonen	Informeren bewoners	Opstellen informatiebericht voor website, flyers en/of nieuwsbrief (zowel vooraankondiging als verwijzingen)	Algemeen

Voorwaarschuwingsfase

Klik hier om terug te gaan naar de pagina 'Acties per fase'

Juni tot en met september | Geïnitieerd door het RIVM dat een voorwaarschuwing af geeft. Deze melding komt enkele dagen voor een periode van hitte.

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Gemeente	Communicatie	Informeren bewoners	De gemeente licht haar bevolking in via verschillende media (social media, gemeentelijke website, wijknieuwsbrieven, lokale kranten/bladen)	Algemeen
	Communicatie	Delen voorwaarschuwing	De gemeente communiceert de voorwaarschuwing van het RIVM door naar maatschappelijke partners	Algemeen
	Sociaal domein	Waarborgen veiligheid bij evenementen	Waarborgen hittebestendigheid (jongeren)evenementen	Algemeen
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Informeren bewoners	Controleren nieuws- en persberichten door de afdeling communicatie	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid, Centrale Toegang	Informeren eigen personeel	Doorsturen voorwaarschuwing naar eigen relevante afdelingen (zoals Jeugdgezondheidszorg). Berichtgeving in reguliere nieuwsbrieven	Algemeen
Rode Kruis	Rode Kruis	Vrijwilligers mobiliseren	Het Rode Kruis treft voorbereidingen voor mogelijke inzet met vrijwilligers of Ready2Help-app om waar mogelijk te voorzien in een hulpbehoefte van hitte kwetsbare mensen tijdens (dreigende) noodsituaties	Algemeen
	Rode Kruis	EHBO post voorbereiden	Vrijwilligers op de EHBO post worden gebriefd en geïnformeerd over hoe ze moeten handelen bij hitte	Algemeen
Zorgorganisaties	Omega groep	Informeren over medicijngebruik	Organisaties adviseren patiënten/cliënten over de gevaren van hitte en medicijngebruik	Zorgbehoevenden
	Omega groep	Informeren cliënten	Verspreiden van tips onder cliënten over wat te doen bij extreme hitte via flyers en krantjes	Zorgbehoevenden
	Omega groep	Informeren medewerkers	Voorlichten medewerkers over gedrag en maatregelen tijdens hitte, dit kan via bijv. Intranet maar ook via andere middelen zoals flyers en posters	Zorgbehoevenden
Kinderspecifieke organisaties	Partou	Verandering dagplanning/lesrooster	Plannen van activiteiten en lessen die rekening houden met de hitte, zoals het vermijden van buitensporten tijdens het heetste deel van de dag	Kinderen
	Partou	Communicatie ouders	Informeren van ouders en leerlingen over de maatregelen die worden genomen tijdens de hitteperiode. Hierover vindt afstemming plaats tussen scholen en de kinderopvang	Kinderen

Voorwaarschuwingsfase (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Maatschappelijke organisaties	Limor, Travers, Creating Balance Street-Care	Informeren kwetsbare personen	Inlichten kwetsbare en moeilijk bereikbare doelgroepen, door langs de deuren en drukbezochte plekken te gaan, over de effecten van hitte en welke acties zij wel/niet moeten ondernemen	Algemeen, dak- en thuislozen
	Travers	Informeren werknemers en vrijwilligers	Informeren werknemers en vrijwilligers over de aankomende periode van hitte	Algemeen
Woningcorporaties	SWZ, DeltaWonen	Informeren bewoners	De woningcorporatie communiceert via de website en nieuwsbrief richting inwoners over het thema hitte	Algemeen
	SWZ, DeltaWonen	Waarschuwen bewoners	Inzetten wijkbeheerders om (kwetsbare) bewoners te waarschuwen en signaleren	Algemeen

Waarschuwingsfase

Klik hier om terug te gaan naar de pagina 'Acties per fase'

Gedurende activatie Nationaal Hitteplan | Geïnitieerd door het RIVM dat het Nationaal Hitteplan activeert.

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Gemeente	Sociaal domein	Aanpassingen evenementen	De gemeente informeert samen met de GHOR naar de gang van zaken bij evenementen en past eventueel evenementen aan als het te heet is	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Delen waarschuwing	De gemeente communiceert de waarschuwing van het RIVM door naar maatschappelijke partners	Algemeen
	Communicatie	Waarschuwen inwoners voor hittestress	Delen van informatie over hitterisico's en mogelijke maatregelen via verschillende media (social media, gemeentelijke website, wijknieuwsbrieven, lokale kranten/bladen, posters) om bewustwording te vergroten	Algemeen
	Fysiek domein, communicatie	Waarborgen veiligheid bij buitenactiviteiten	Delen waarschuwingsberichten over geschikte en ongeschikte plekken om te zwemmen bij hitte	Algemeen
	Fysiek domein, communicatie	Informeren inwoners	Delen kaarten watertappunten en koele plekken via website en sociale media	Algemeen
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Informeren	Beantwoorden van vragen van organisaties en individuele burgers	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Informeren	Publieksinformatie verstrekken, plaatsen nieuwberichten en versturen persbericht door afdeling communicatie	Algemeen
	Centrale Toegang	Activeren eigen hitteprotocol	Start/stop afkondigen van het eigen hitteprotocol	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Coördineren acties	Coördineren van acties in het eigen hitteprotocol	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Monitoren	Monitoren van (hulp aan) individuen door ketenpartners	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Inzet bemoeizorg	Inzetten van bemoeizorg bij cliënten indien nodig	Dak- en thuislozen

Waarschuwingsfase (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Rode Kruis	Rode Kruis	Inzetten van vrijwilligers	Met vrijwilligers en/of Ready2Help-app voorziet het Rode Kruis waar mogelijk in een hulpbehoefte van hitte kwetsbare mensen tijdens (dreigende) noodsituaties. Bijvoorbeeld uitdelen van flesjes water met een check of mensen oké zijn, of gemeenten of organisaties ondersteunen bij het actief wijzen van mensen op koele locaties of gebouwen waar zij tijdens een warme periode terecht kunnen, contact leggen met hitte kwetsbare mensen	Algemeen
	Rode Kruis	Actieve communicatie naar bevolking	Het Rode Kruis communiceert over hitte via sociale media en haar eigen website	Algemeen
Zorgorganisaties	Omega groep	Instellen tropenrooster medewerkers	Aanpassen werktijden verzorgers, wanneer mogelijk, afhankelijk van de temperatuur. Daarnaast ook medewerkers aansporen meer te drinken, extra pauzes inlassen en routes aanpassen	Zorgbehoevenden
	Omega groep	Stimuleren maatregelen	Bij cliënten thuis de cliënt erop wijzen om voldoende te drinken, uit de zon te blijven, ramen en deuren gesloten te houden, zonwering naar beneden te doen, lampen daar waar mogelijk uit te doen	Zorgbehoevenden
	Omega groep	Medicatieprotocol	In werking laten treden van medicatieprotocol	Zorgbehoevenden
	Omega groep		Nemen van warmtepassende maatregelen op locaties; extra maatregelen met betrekking tot ventilatie en verkoeling en een verandering in type activiteiten	Zorgbehoevenden
Kinderspecifieke organisaties	Partou	Activeren hitteprotocol	Activeren hitteprotocol	Kinderen
	Partou	Treffen hittemaatregelen	De kinderopvanglocaties en scholen nemen warmtepassende maatregelen op hun locaties; extra maatregelen met betrekking tot ventilatie en verkoeling en een verandering in type activiteiten	Kinderen
Maatschappelijke organisaties	Limor	Instellen tropenrooster medewerkers	Aanpassen werktijden verzorgers, wanneer mogelijk, afhankelijk van de temperatuur. Daarnaast ook medewerkers aansporen meer te drinken, extra pauzes inlassen en routes aanpassen	Dak- en thuislozen
	Limor	Stimuleren maatregelen	De cliënt erop wijzen om voldoende te drinken, uit de zon te blijven, ramen en deuren gesloten te houden, zonwering naar beneden te doen, lampen daar waar mogelijk uit te doen	Dak- en thuislozen
	Limor	Activeren hitteprotocol	Activeren van intern hitteprotocol. Hieronder vallen: het voorlichten medewerkers over gedrag tijdens hitte en het informeren van cliënten over hoe om te gaan met hitte via beeldschermen	Dak- en thuislozen
	Travers	Hittemaatregelen treffen bij activiteiten	De maatschappelijke organisaties houden bij activiteiten rekening met verkoeling en schaduw, zonnebrand, voldoende water, meer rustmomenten en aanpassingen van activiteiten	Algemeen
	Travers	Informeren buurtbewoners	Hitte-informatie delen via bestaande buurtwhatsappgroepen (wijkgebonden actie)	Algemeen
	Travers	Informeren bewoners	Bij wijkcentra in lage SES wijken zonnebrand, flesjes water en bidons uitdelen met daarop informatie over hittemaatregelen, zoals voldoende water drinken en het opzoeken van verkoeling	Minima

Waarschuwingsfase (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Woningcorporaties	SWZ, DeltaWonen	Informeren bewoners	Ophangen van flyers in gezamenlijke ruimtes om aandacht te vragen voor het thema hitte	Algemeen
	Huis van Verhuur	Informeren bewoners	Informeren bewoners via informatieberichten	Algemeen
		Informeren bewoners	Flyers met hittetips ophangen in appartementencomplexen	Algemeen

Monitoring en evaluatie

Klik hier om terug te gaan naar de pagina 'Acties per fase'

September tot en met November| Geïnitieerd door de beleidsmedewerker van de gemeente Zwolle die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Zwolse hitte- en koelteplan.

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Allen	Allen	Evalueren Zwolse hitte- en koelteplan	Alle partners van het Zwolse hitte- en koelteplan komen bijeen om de acties van afgelopen zomer te evalueren, en waar nodig aan te scherpen	Algemeen
Gemeente	Communicatie, coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Communicatiestrategie hitte	De gemeente overlegt met de afdeling communicatie over (aanpassen) de communicatiestrategie hitte	Algemeen
	Coördinator Zwolse hitte- en koelteplan	Inplannen evaluatie Zwolse hitte- en koelteplan	Organiseren evaluatie om de vode zomer en de inzet van het Zwolse hitte- en koelteplan te evalueren	Algemeen
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Monitoren ontwikkelingen	Monitoren landelijke ontwikkelingen rondom (voorkomen van) hittestress	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Updaten monitor	De GGD updatet iedere 4 jaar de gezondheidsmonitor. De GGD zorgt dat hier vragen over hitte gesteld worden aan inwoners	Algemeen
	Centrale Toegang	Evalueren met MO-ketenpartners	Voorzitten en evalueren van overleg met MO-ketenpartners over de hitte-acties	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Aanpassen hitteprotocol	Indien nodig van het aanpassen van het hitteprotocol Adviseren	Dak- en thuislozen
	Centrale Toegang	Signaleren	Signaleren van de hitteproblematiek met betrekking tot dak- en thuislozen voor gemeente Zwolle	Dak- en thuislozen
Rode Kruis	Rode Kruis	Intern evalueren	Evalueren van de eigen acties van afgelopen jaar. Daarnaast neemt het Rode Kruis deel aan de evaluatiebijeenkomst van de gemeente	Algemeen
Kinderspecifieke organisaties	Partou	Ervaringen uitwisselen	De kinderopvangorganisaties wisselen onderling ervaringen uit over het verloop van de zomer en de inwerkingtreding van hun hitteprotocollen	Kinderen
	Partou	Evalueren hitteprotocol	De scholen evalueren de afgelopen zomer en de uitvoerbaarheid van de eigen hitteprotocollen	Kinderen
Woningcorporaties	SWZ, DeltaWonen	Evalueren	Intern hitteplan evalueren na warme zomer	Algemeen

Preventie, kennisontwikkeling en gedragsbeïnvloeding

Klik hier om terug te gaan naar de pagina 'Acties per fase'

Aankomende jaren | Start bij afronding van het Zwolse hitte- en koelteplan.

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Gemeente	Fysiek domein	In kaart brengen koele binnenlocaties	Inventariseren welke plekken (lokaal en regionaal) relatief koel blijven tijdens periodes van hitte en onderzoeken of deze plekken geschikt zijn voor het opvangen van kwetsbare inwoners. Voorbeelden van koele plekken zijn de bibliotheek en het winkelcentrum. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de doelgroep	Algemeen
	Sociaal domein	Zonnebrandpalen	Inventariseren/realiseren van de mogelijkheid van het plaatsen van tijdelijke zonnebrandpunten in de gemeente	Algemeen
	Sociaal domein	Maatregelen lage-inkomens	Onderzoek naar maatregelen voor lage-inkomens, zoals openstellen zwembad	Minima
	Fysiek domein	Vergroenen buitenruimte	Ontwikkelen hittebestendige stadsplanning en infrastructuur, zoals groene verblijfsplekken en looproutes	Algemeen
	Fysiek domein	Opstellen uitvoeringsplan	Opstellen van een uitvoeringsplan om prioritaire gebieden koeler te maken	Algemeen
	Fysiek domein	Online dashboard	Ontwikkelen van een dashboard waar inwoners zelf op hun eigen postcode kunnen klikken om informatie te krijgen over hitte in hun buurt en handelingsperspectieven	Algemeen
GGD	Team Milieu en Gezondheid	Voorlichting hitte & gezondheid	Op aanvraag van gemeenten/organisaties kan de GGD voorlichting over hitte & gezondheid verzorgen	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Omgevingstafels	Gesprekken aan alle omgevingstafels met ketenpartners over inrichting van wijken	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Klimaatgesprekken	Deelnemen aan klimaatgesprekken van de gemeente	Algemeen
	Team Milieu en Gezondheid	Meedenken inrichting buitenruimte	Op aanvraag van gemeenten kan de GGD meedenken over de inrichting van de buitenruimte	Algemeen

Preventie, kennisontwikkeling en gedragsbeïnvloeding (vervolg)

Type organisatie		Kernactie	Toelichting actie	Doelgroep
Rode Kruis	Rode Kruis	Ontwikkelen en delen van informatie	Ontwikkelen en delen van voorlichtingsmateriaal en wetenschappelijk onderzoek en internationale ervaringen van het landelijk klimaatcentrum	Algemeen
Kinderspecifieke organisaties	Partou	Vergroenen schoolpleinen	Onderzoeken mogelijkheden vergroenen schoolpleinen	Kinderen
Woningcorporaties	SWZ	Metingen verrichten	Meten van temperatuur in woningen tijdens hitte en onderzoeken of deze de maximale toegestane temperatuur overschrijden	Algemeen
	SWZ, DeltaWonen	Hittebestendig inrichten	Zorgen voor een hittebestendige inrichting; onttegelen, beplanten, aanbrengen zonneschermen. Deze maatregelen staan beschreven in het interne hitteplan	Algemeen

Aanvullende opbrengsten en vervolgstappen

Naast de maatregelen en afspraken die zijn ingedeeld in de verschillende fases van het Zwolse hitte- en koelteplan, heeft het proces tot een aantal aanvullende aandachtspunten en opbrengsten geleid. Deze zijn samengevat in dit hoofdstuk.

Communicatiemateriaal
Goede communicatie over hitte is essentieel. De gemeente en betrokken partners van het hitteprotocol vinden het belangrijk om dezelfde boodschap te delen, zodat ze een uniform en duidelijk beeld over hitterisico's en –maatregelen kunnen uitdragen. Wanneer verschillende organisaties dezelfde informatie delen, bereik je een grotere groep inwoners en vertrouwen zij de informatie meer. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor een gezamenlijk informatiebericht, dat lokale organisaties vervolgens verder kunnen verspreiden. Bij het verspreiden van informatie is het belangrijk rekening te houden met anderstaligen en laaggeletterden, zodat de informatie ook deze groep berHet Rode Kruis heeft hitte-informatie in verschillende talen, dit zou als basis kunnen dienen. Deze informatie kan vervolgens ook op zonnebrandverpakkingen of waterflesjes geplakt worden, en uitgedeeld worden tijdens hitteperioden. Het is belangrijk de informatie op zoveel mogelijk plekken te verspreiden, zodat de boodschap alle doelgroepen bereikt.

Maak het leuk en betrek de gemeenschap
Tijdens de verdiepende werksessie werden twee belangrijke aandachtspunten aangekaart. De eerste is dat hittemaatregelen niet alleen moeten informeren, maar ook moeten stimuleren en vooral ook leuk moeten zijn. Ten tweede is het belangrijk om de gemeenschap te betrekken in het voorkomen van hitte-effecten bij kwetsbare inwoners. Door gezellige activiteiten te organiseren voor inwoners, kunnen hittemaatregelen op een laagdrempelige manier onder de aandacht gebracht worden. Wijkcentra en buurthuizen kunnen hier, in samenwerking met de gemeente, een grote rol in spelen. Het is belangrijk dat er bij de activiteiten voldoende verkoeling aanwezig is, door bijvoorbeeld zwembadjes op te blazen en ijsjes uit te delen. In buurt-Whatsappgroepen kan bijvoorbeeld de oproep gedeeld worden om op kwetsbare buurtbewoners te letten, en hen te vergezellen naar activiteiten bij het buurthuis. De gemeente gaat inventariseren op welke wijze deze hitte-activiteiten georganiseerd zouden kunnen worden in samenwerking met lokale partners als Travers.

Aanvullende doelgroepen en organisaties
De meeste acties in dit hitte- en koelteplan richten zich op de inwoners van Zwolle in het algemeen. Daarnaast zijn er met name doelgroepspecifieke acties opgenomen voor jonge kinderen, dak- en thuislozen, mensen met een beperking en minima. Andere kwetsbare groepen zoals ouderen en anderstaligen zijn belangrijk bevonden maar worden momenteel nog niet geheel gedekt door de huidige partners van het Zwolse hitte- en koelteplan. In de toekomst kunnen doelgroepspecifieke acties worden aangevuld of kunnen doelgroepen worden toegevoegd aan het Zwolse hitte- en koelteplan en kunnen voor hen doelgroepspecifieke acties worden geformuleerd.

Tijdens het proces kwamen al verschillende organisaties naar voren die de partners van het Zwolse hitte- en koelteplan graag zouden betrekken, dit zijn onder andere wijkagenten, wijkmanagers, energiecoaches, sociale wijkteams en de voedselbank. Deze organisaties en personen staan dagelijks in contact met kwetsbare inwoners, en kunnen dus een rol spelen in het vergroten van hittebewustwording en het verspreiden van tips.

Warmtetransitie en koelte

Hitte in woningen heeft een relatie met de warmtetransitie. Slecht geïsoleerde woningen zijn gevoelig voor hitte omdat de zon gemakkelijk binnenkomt en de woning opwarmt. Tegelijkertijd zijn ook te goed geïsoleerde woningen een risico, omdat deze de warmte slecht kwijtraken. Om deze reden dient de koeltevraag ook meegenomen te worden in de warmtetransitie, en dienen inwoners geïnformeerd te worden over maatregelen die ze thuis kunnen treffen om hun woning koel te houden. Een idee dat geopperd werd tijdens de werksessie is het organiseren van “hete buren dagen”, waarop inwoners geïnformeerd kunnen worden over hoe ze hun woning kunnen inrichten om de hitte buiten te houden.

Vervolgstappen

Het Zwolse hitte- en koelteplan is een dynamisch document dat jaarlijks verschillende fasen doorloopt. Tijdens deze fasen wordt het plan geëvalueerd, uitgebreid en/of aangepast. Dit hitte- en koelteplan vormt het startpunt voor de gemeente Zwolle. In de komende jaren is het aanvuen uitbreiden van de te ondernemen acties in de verschillende fases nodig om de effectiviteit van het Zwolse hitte- en koelteplan te vergroten.

De GGG-analyse biedt inzicht in welke wijken in Zwolle het meest kwetsbaar zijn voor hitte. Op basis van deze uitkomsten geven we extra prioriteit aan maatregelen in deze wijken, gericht op het koeler maken van de leefomgeving en het creëren van handelingsperspectief.

Voor de gemeente Zwolle ligt er een belangrijke taak om stakeholders actief te betrekken om zo gezamenlijk het hitte- en koelteplan aan te scherpen en uit te breiden. Tijdens jaarlijkse startbijeenkomsten in het voorjaar en evaluatiebijeenkomsten in het najaar kan het netwerk tussen de verschillende organisaties versterkt worden.

Code Rood

Dit hitte- en koelteplan focust zich op maatregelen voor een situatie met code geel of code oranje. In Nederland is nog nooit sprake geweest van code rood voor hitte, maar het is door klimaatverandering niet ondenkbaar dat dit in de toekomst zal gebeuren. Bij code rood zijn de gevolgen van hitte dusdanig groot dat er sprake is van een crisissituatie. In dit geval moet er opgeschaald worden naar een ander type acties, waarbij de Veiligheidsregio een grote rol speelt. Om voorbereid te zijn op een dergelijke situatie, is het belangrijk om verantwoordelijkheden en maatregelen met de Veiligheidsregio te bespreken.

INFORMATIE

Waar vind ik aanvullende informatie?

Vanuit het RIVM, Rode Kruis en de GGD is er al veel informatiemateriaal beschikbaar. In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van het beschikbare informatiemateriaal, de contactgegevens van hulplijnen en de websites met aanvullende informatie.

RIVM | GGD | Rode Kruis

Klik om direct naar het hoofdstuk te gaan

RIVM

Het RIVM heeft een waarschuwingssysteem, het Nationaal Hitteplan, dat communiceert aan organisaties en professionals in de zorg en mantelzorgers. Het Nationaal Hitteplan beschrijft drie momenten waarop het RIVM communiceert over hitte. Pas als er een grote kans is op aanhoudende of extreme hitte wordt het Nationaal Hitteplan 'geactiveerd'. Organisaties en gemeenten kunnen zichzelf aanmelden voor het waarschuwingssysteem via deze link. Geadviseerd wordt om niet alleen een persoonlijk werk-e-mailadres op te geven, maar ook een algemeen e-mailadres, zodat waarschuwings-mails ook gedurende vakantieperiodes opgepakt kunnen worden. De informatie is beschikbaar via de website.

Informatie gezonde leefomgeving

Het RIVM heeft een rapport gepubliceerd waarin ze de maatschappelijke waarde van een gezonde en groene leefomgeving verkennen. De verkenning maakt duidelijk hoe de waarde voor een gemeente of wijk inzichtelijk kan worden gemaakt en in geld is uit te drukken. Met kennis over de waarde kunnen lokale beleidmakers het effect van gezondheid en groen beter afwegen tegen de kosten.

Dieren

Het nationaal hitteplan en het Zwolse hitte-koelteplan richten zich primair op mensen. Dieren worden niet specifiek benoemd, maar via samenwerkende organisaties zoals KNMI, de Raad van Beheer, Dierenbescherming en vSKBN worden dieren wél meegenomen in praktische maatregelen tijdens hitte. Vooral voor huisdieren, knaagdieren en boerderijdieren zijn er richtlijnen om hitteleed te voorkomen.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nationaal hitteplan

Voorkom gezondheidsproblemen door warm weer

Weet wat u moet doen als het warm wordt!

Drink voldoende
Drink water, thee of koffie. Ook als u geen dorst heeft, want ouderen hebben minder dorstgevoel. Matig het gebruik van alcohol.

Tip: *Zorg dat u altijd een flesje water bij de hand hebt, zeker als u naar buiten gaat of met de auto op pad gaat.*

Houd uzelf koel
Blijf in de schaduw en beperk lichamelijke inspanning in de middag (tussen 12:00 en 18:00 uur).

Tip: *Maak gebruik van de koelere ochtend en avond voor uw boodschappen of wandeling. Neem een verkoelend (voeten)bad of een douche.*

Houd uw woning koel
Houd de zon en warmte zoveel mogelijk buiten uw woning, bijvoorbeeld met zonwering, ventilator of airconditioning.

Tip: *Zorg voor extra koele frisse lucht door het openen vanramen en/of deuren op tijdstippen dat het buiten is afgekoeld.*

Zorg voor elkaar
Let bij warm weer extra op mensen in uw omgeving die misschien uw hulp kunnen gebruiken.

Tip: *Ga een keer extra langs of bel ze op en vraag wat u kunt doen.*

Medicijnen en hitte
Sommige medicijnen kunnen bij hitte tot gezondheidsproblemen leiden doordat de water- en zouthuishouding in het lichaam verstoord wordt. Dit kan leiden tot uitdroging, te weinig zweten en onwel worden.

Overleg met uw apotheek of huisarts als u vragen heeft over het gebruik van uw medicijnen tijdens hitte.

Actuele weersinformatie
Actuele temperaturen, weersverwachtingen en weerswaarschuwingen in uw regio kunt u vinden op de website van het KNMI via **www.knmi.nl**

Meer informatie
Kijk voor meer informatie op **www.rivm.nl/hitte** of neem contact op met de GGD in uw regio. Contactgegevens kunt u vinden via **www.ggdghor.nl**

012021

GGD

De rol van de GGD IJsselland is het informeren van (zorg)instellingen en zorgverleners in de regio over de gezondheidsrisico's van aanhoudende hitte. Ook zijn ze verantwoordelijk voor het adviseren van het algemene publiek en instanties in de regio over hoe om te gaan met aanhoudende hitte en beantwoorden ze vragen van bewoners, gemeenten en instanties over hitte en gezondheid.

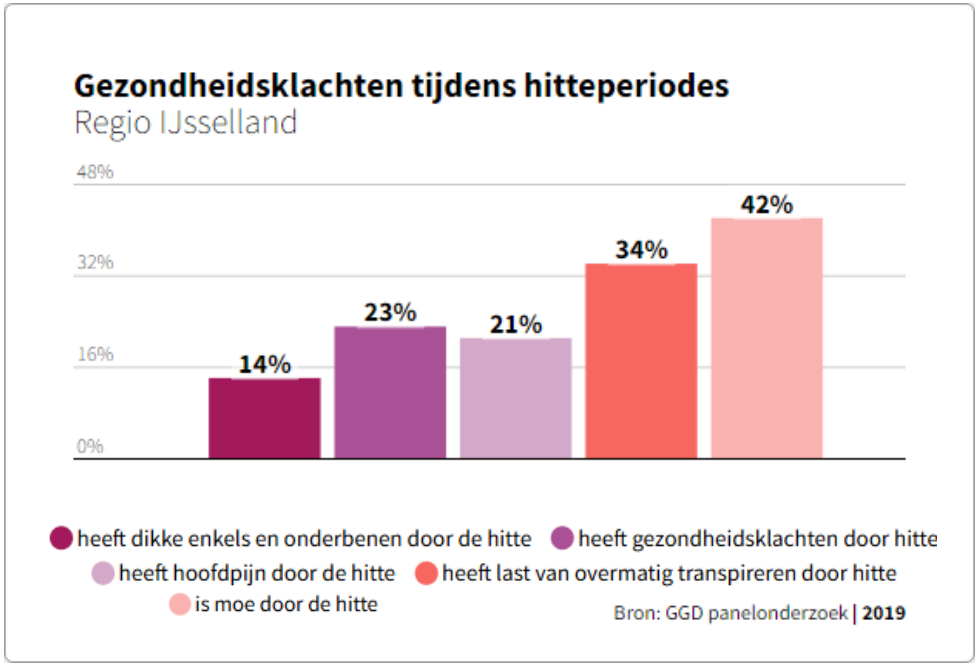
De GGD heeft een landelijke website met informatie en tips: Zomer en hitte, GGD leefomgeving. Op deze website komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod: gezondheidsklachten door hitte, tips voor in de zon, kleine kinderen en hitte en tips om je huis koel te houden.

Onderzoek verkoeling

De GGD heeft onderzoek gedaan naar verkoeling bij hitte. Het onderzoeksrapport bevat concrete aanbevelingen voor gemeenten, woningcorporaties en provincies.

IJsselland Scan

In het GGD Panelonderzoek van 2019 is onderzoek gedaan naar de gezondheidsklachten die inwoners van de regio IJselland ervaren gedurende hitteperiodes. De resultaten zijn gedeeld in de IJsselland Scan. De figuur hiernaast laat zien dat bijna de helft van de inwoners geeft aan vermoeid te zijn door de warmte. Dit kan effect hebben op de productiviteit en leerprestaties van inwoners.

Rode Kruis

Het Rode Kruis kan organisaties op verschillende manieren ondersteunen tijdens een periode van hitte. Zij hebben veel informatie beschikbaar, waaronder:

- Snelle check hitte
- Een flyer over hitte in diverse talen
- Hittewaaiers
- Drink-draaischijf

Tevens is er op de website van het Rode Kruis informatie te vinden. Tijdens een warme periode komt deze informatie prominent naar voren. Tabel 3 toont wat het Rode Kruis beschikbaar heeft (onder voorbehoud van veranderingen). Organisaties kunnen het informatiemateriaal, indien zij dit willen gebruiken, zelf opvragen bij het Rode Kruis. Aanvullend op het papieren informatiemateriaal heeft het Rode Kruis de EHBO app ontwikkeld. Deze app is gratis te downloaden vanuit verschillende stores.

Naast dat het Rode Kruis informatiemateriaal verstrekt, kan zij gedurende de voorbereidingsfase of tijdens hitteperioden ondersteunen door de inzet van vrijwilligers. Tijdens (dreigende) noodsituaties door hitte kan het Rode Kruis ondersteunen door bijvoorbeeld het uitdelen van flesjes water met een check of mensen oké zijn. Daarnaast kan het Rode Kruis tijdens (dreigende) noodsituaties gemeenten of organisaties ondersteunen bij het actief verwijzen naar koele locaties of gebouwen waar mensen tijdens een warme periode terecht kunnen.

Het Rode Kruis is te benaderen via de hulplijn (telefoonnummer voor Nederlandstaligen: 070 44 55 67 8, Whatsapp-Hulplijn voor Nederlands- en anderstaligen: +31 97 01 02 86 96 4). Deze hulplijn is bereikbaar voor vragen en kan eventuele hulpverzoeken uit zetten binnen de organisatie van het Rode Kruis. Zodra er een voorwaarschuwing komt (vanuit het RIVM) informeert het Rode Kruis haar partners, vrijwilligers en hulpvragers.

Tabel 3 Materialen Rode Kruis

Materiaal	Extra toelichting	Aan te vragen door ...
Snelle check hitte	Deze kaart laat met een snelle check zien of je goed voorbereid bent op hitte, en of je voldoende drinkt	Professionele partners
Flyer over hitte	Beschikbaar in Chinees, Engels, Arabisch, Pools, Portugees, Turks, Oekraïens, Russisch en Spaans	Professionele partners
Hittewaaiers	Hittewaaier met tips over hoe om te gaan met hitte. De hittewaaiers kunnen in overleg gedrukt worden	Professionele partners
Drink-draaischijf	De drink-draaischijf is speciaal ontwikkeld voor ouderen en kan bijhouden hoeveel water ze drinken op warme dagen. De drink-draaischijven kunnen in overleg gedrukt worden	Professionele partners
EHBO app	De gratis EHBO app van het Rode Kruis geeft EHBO-instructies voor verschillende noodgevallen, waaronder bij hitte. Deze app is gratis te downloaden vanuit verschillende stores	Hele bevolking
Hulplijn	De hulplijn is bereikbaar voor vragen en kan eventuele hulpverzoeken uit zetten binnen de organisatie van het Rode Kruis	Hele bevolking

Colofon

Titel:	Zwolse Hitte- en Koelteplan
Opdrachtgever:	Gemeente Zwolle
Adviesbureau:	TAUW
Projectteam TAUW:	Casper Bennink, Jacqueline Banken
Projectleider:	Monique de Groot
Kenmerk:	1296566
Aantal pagina's:	41
Datum:	16 juni 2025
Handtekening:	in verband met digitale verwerking Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Zwolle

TAUW